

ਪਰਦੇਸ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਂਸਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL-14 No. 347 May 20, 2020

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 530-315-1020

ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਦੁਨੀਆ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਛੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਖੇਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫ਼ਿਊ ਹਟਿਆ- ਚਹਿਲ-ਚਹਿਲ ਸੁਰੂ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ- ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੂਝ ਰਹੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਜਨਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੁਧੇ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਕੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫ਼ਿਊ ਹਟਿਆ- ਚਹਿਲ-ਚਹਿਲ ਸੁਰੂ

ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਅਰਜੀਆਂ ਦੇਣਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਟਰੈਵਲ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਉਦਯੋਗ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼

ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੰਮਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਿਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਲੰਘੀ ਐਤੇਵਾਰ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ 'ਚ 23 ਮਾਰਚ ਤੋਂ

ਲਾਇਆ ਕਰਫ਼ਿਊ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 56 ਦਿਨ ਚੱਲ ਕਰਫ਼ਿਊ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਧਰ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਪ੍ਰੰਮਣ ਦੀ ਮਿਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ। ਰੈਣਕ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਸਪੋਰਟਸ ਮਾਰਕੀਟ, ਮਾਈ ਹੀਰਾਂ ਗੇਟ ਤੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੰਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟਾਂ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਡੇਵ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਹਿਲਕਦਮੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟਾਂ 'ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਾਬਰਗਾ ਫੇਰਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੂਜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਲੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਐਂਡਰਿਊ ਕੁਓਂਟਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਉਤਰੀ ਕਾਊਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਰੋਕਬਾਮ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸੌਸਲ ਡਿਸਟੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਲੇਪਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ 27 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਤਾਂ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਕਰਨਗੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਅਵਾ

ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੱਧ ਪਈ ਹੈ। ਨਤੀਜਨ ਕਰੀਬ 3.3 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਲਾਭ

ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ-ਧੰਦੇ ਨੱਧ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਬੰਦ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਰ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫ਼ਿਊ ਹਟਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰਫ਼ਿਊ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਚੌਥੇ ਪੜਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਲੋਕਾਉਡਨ

Certified Insurance Agent

Global Green INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸ੍ਟ੍ਰੋਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

ਪਤਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਡਾਊਨ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਤ 7 ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਤਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੰਟੇਨਮੈਂਟ ਜੋਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਉਦਯੋਗ, ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸਵੇਰੇ 7 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤਕ ਆਮ ਵਾਂਗ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਜਨਤਕ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੁੱਕਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਵਾਹਨ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਹੀ ਢੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਸੈਲੂਨ ਸਵੇਰੇ 7 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਭੀਤ-ਭੀਤੱਕੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਜਿਥੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਜਾਂ ਰੋਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਬੰਧਤ ਐਸਡੀਐਮ, ਡੀਐਸਪੀ, ਏਸੀਪੀ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਆਡ-ਈਵਨ ਫਾਰਮੂਲਾ ਭੀਤ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਡਾ 3 'ਤੇ'

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਾਫਿਊਜ਼ੀ ਸਟੋਅ, ਬੱਚਾ ਗੈਂਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ   ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ   ਸੈਕਰੇਟੈਂਸ ਦਫ਼ਤਰ   ਫਾਰਮਜ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ

44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538   37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372   2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691   4491 w. Shaw Ave # 300B Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
315 Piercy Road, San Jose, CA 95138
Budwal@sagepointadvisor.com

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# OF22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਗੈਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਆਸੀਂ ਨਵੇਂ: ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੋਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍

**ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਇਕ ਸਪਾਰਨ ਅਤੇ
ਗੁਪਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 9 ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਹੈ**

**ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ**

**ਅੱਜ ਹੀ
ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ**

CaliforniaCensus.org

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ 11ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ

ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ : ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਇਨਫੈਕਟਿਡ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 11ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਾਰਤ 16ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਾਡੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਵੀ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ 3200 ਦੇ ਕੰਮੀਬ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਜ਼ਾ ਅੰਕਤਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ 3,163 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ 1,01,139 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਇਨਫੈਕਟਿਡ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਕ 39 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਅੰਕਤਿਆਂ 'ਚ ਫਰਕ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੁਧਿਆਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਕਤੇ ਮਿਲਣ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸੁਧਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਅੰਕਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੁਧਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੁਧਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਲ 4,775 ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੇ ਇਨਫੈਕਟਿਡਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 1,04,932 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ

ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ 3,170 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ 92 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਮੁੰਬਈ 'ਚ 43, ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ 25, ਬੰਗਲ ਤੇ ਇੰਲੀ 'ਚ ਛੇ-ਛੇ, ਤਾਂਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਤਿੰਨ, ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ

ਨੂੰ 2100 ਨਵੇਂ ਕੋਸ ਮਿਲੇ ਤੇ ਇਨਫੈਕਟਿਂਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 37,158 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਹੋ 1,411 ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ ਮਹਾਂਗਰ 'ਤੇ ਇਨਫੈਕਟਿਂਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਹੈ। 395 'ਚੋ 262 ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 'ਚ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ 25 'ਚੋ 21 ਮੌਤਾਂ ਵੀ ਮਹਾਨਗਰ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 'ਚ ਇਨਫੈਕਟਿਡਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 8,945 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਬੇਕਾਬੂ ਕੋਰੋਨਾ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਵੀ ਕੇਰੋਨਾ ਦਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ 'ਚ 688 ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਇਨਫੈਕਟਿਡ ਪਾਏ ਗਏ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12,448 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਸੂਬੇ 4 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਤਕ 1,395, ਅਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ 2,489, ਕੇਰਲ 'ਚ ਤੇ ਉਡੀਸ਼ਾ 'ਚ 978 ਮਾਮਲੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜਾ ਅੰਕੜਾ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 75 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਰਿਕਾਰਡਾ ਹੈ। ਇਨਫੈਕਟਿਡਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ 142 ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਆਏ ਤੇ ਇਨਫੈਕਟਿਡਾਂ ਦਾ ਅੰਕਰਤਾ 4,748 'ਤੇ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ 9, ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸਮੀਰ 'ਚ 1,317, ਪੰਜਾਬ 'ਚ 5, ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 974 ਤੇ ਬੰਗਲ 'ਚ 2,961 ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਦੁਨੀਆ

(ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲੋਕ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹਨ, ਗਰ-
ਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੇਚਿਆਂ
ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ
ਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਦੱਡਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਡਾਕਟਰਾਂ,
ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ, ਪੈਰਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ, ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮਾਨ
ਛੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ/ਟਰੱਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ
ਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਲੋਕਡਾਊਨ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ, ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲਜ਼, ਸਿਮ, ਸਵੀਮਿੰਗ ਪੁਲ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਕ, ਥੀਏਟਰ, ਬਾਰ ਤੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਲ ਤੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਹਾਲੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਜਨਤਾ ਲਈ ਬੰਦ ਰਹਿਣਗੇ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਹਾਗਾਮ ਕਲਾਤਮਕਿ' ਤੋਂ ਨੂੰ ਪਾਸੰਚੀ ਕੋਵੇਂਗੀ।

ਉਪਾਅ ਹਨ ਜੋ ਸਤਕਾਂ ਉਪਰ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਗੀਤਕ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯੋਗ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਲਾਸਗੋ, ਲੀਸਮੈਸਟਰ, ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਬਾਈਟਰੈਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਿੰਠੇਂਟ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਫਾਅ ਜਾਣਗੇ।" ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਸੰਕਟ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਯੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੈਚਸਟਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਯੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹਨ।" ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੱਕਡਾਊਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣ ਚੋਣੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਇਹ ਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਉਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਤਕਾਂ ਜਾਮ ਹੋ ਗੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 15 ਦੇ ਚੰਗਿਗਰਦੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ 'ਪੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ' ਹੈ। ਬਿਊਟਨ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਗੁਣਾਂਤ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾ ਥਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗੈ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਐਕਟਿਵ ਸਫਰ' ਨੂੰ
ਪ੍ਰੋਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 250 ਮਿਲੀਅਨ ਧੋਡ ਦਾ

ਜੈਸੀ ਫੰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਗੇ।

ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਬਦਲਗਾ ਮੁਹੱਦਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਸਾਪਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਪੈਦਲ
ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 2 ਅਰਬ ਪੈਂਡ ਦਾ ਪੈਕੇਜ ਪਹਿਲੀ
ਕਿਸਤ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਡਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 5 ਅਰਬ
ਪੈਂਡ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕਾਉਂਸਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਅਸਥਾਈ ਟਰੈਫਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੁੱਟਪਾਯਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ
ਕਰਨ, ਸਾਈਕਲ ਲੇਨ ਬਣਾਉਣ, ਨਵੀਆਂ ਜੈਂਬਰਾ-
ਲਾਂਘੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਬੰਦ
ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਪਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਉਂਸਲਾਂ
ਦੀਆਂ ਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ
ਕਿ ਸਬਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸਹਿਰ
ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ
ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਵੇਂ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚ
ਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸੀਮਤ
ਕਰਨਾ ਸਮਲੁ ਹੈ।

ਕਰਦਿਉ ਖਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਚਹਿਲ
ਪਹਿਲ ਵਹੀ
ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 17 ਮਈ ਤੱਕ
ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਰਦਿਉ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਬਲਾਂਚਰ
ਸਹਿਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ
ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਵਾਲਾ ਮਹੌਲ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।
ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਅਸਟਾਮ-ਫਰਸ਼ਾਂ, ਵਸੀਕਾ
ਨਵੀਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਟਾਈਪਿਸਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ
ਆਉਣ 'ਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦਫਤਰ, ਫਰਦ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ
ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੜੀ
ਰੋਡ, ਗਹੁੰਣ ਰੋਡ, ਗੜ੍ਹ ਸੰਕਰ ਰੋਡ, ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਰੋਡ ਅਤੇ
ਰੋਪੜ ਰੋਡ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਕਾਰਨ ਬਲਾਂਚਰ ਸਹਿਰ ਦੇ
ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਰੋਣ ਪਰਤ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ
ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਬਥ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ। ਸਹਿਰ ਦੇ ਲਗਪਗ
ਸਾਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਾਂਚਾਂ ਅੱਗੇ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ
ਮਿਲੀਆਂ। ਕਰਦਿਉ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਥਤਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਛਿਲ ਵੇਖਣ
ਨੂੰ ਮਿਲੀ।

ਬਿਨਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ
ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਬੈਰੀ-ਅਰ ਲਗਾ ਕੇ ਸਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਟੇਨ ਦੇ
ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਸਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਆਮ-ਰਸਤੇ ਨੂੰ
ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਹਿਰ ਵਿਚ
ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਪੈਦਲ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਲੇਨਾਂ
ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਿਟੇਨ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਲੋਕਡਾਊਨ ਵਿਚ
ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਛਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਤ

ਮੁਕਹਾਉ ਨੂੰ ਲੜਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਪਲਾਨ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਭੀ ਭਾਵ-ਭਾਸ਼ਾ
ਵਾਲੀਆਂ ਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੈਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬ
ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ
ਕਾਰ-ਮਕਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕਈ ਲੰਡਨ ਵਾਸੀਆਂ ਟੋਂ ਲੋਕਡਾਊਨ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲੱਭਿਆ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛੁੱਟਪਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੌਰਾਨ ਅਸਥਾਈ ਸਾਈਕਲ

ਲਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰਫਿਕ ਲਈ ਬਦ ਕਰਾਵਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲੱਖਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਆਸਪਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੋਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ "ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੰਡਨ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਵਿਘਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।" "ਆਪਣੇ ਸਹਿਰ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਹੀਲੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜ਼ਿਠਾਂਗੇ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬਦਲੀਏ।" ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੋਰੋਨਾਵਾਈਰਸ ਸੰਕਟ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਮਹਾਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਗੇ। ਮੈਨੈਚੈਸਟਰੀ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਕੌਸਲਰ ਐੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੇਸਿਆ ਕਿ "ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਚਾਲਕ ਇਸ ਸਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਪਰ ਮੁਹੱਗੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਹਨ।"

IMMIGRATION LAW

- Adjustment
  - Citizenship
  - Employment
  - Appeals-IJ/
  - Family & Finance Visa
  - Board/Federal Ct
  - Labor Certification
  - Investor Visas
  - Removal &
Deportation Defense
  - Waivers
  - Asylum
  - H-1B
  - VAWA

TAX LAW

- Offer in Compromise
  - Payment Plans
  - File Back Taxes
  - Tax Preparation
  - Audits   ➤ Appeals
  - Tax Court Rep
  - IRS/EDD/FTB Representation
  - 'Personal & Business
  - Income Tax Filing

1040/1020

Law Office of **NIRWAN & ASSOCIATES**

www.Nirwanlaw.com

Deportation Defense 1040/1020
Tel: 916-832-3144

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਗ ਫੈਲਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲਾਕਡਾਊਨ 31 ਮਈ ਤਕ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਲਾਕਡਾਊਨ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਨਾ ਫੈਲੇ। ਇਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਕਾਰਨ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਵਧੇਗੀ। ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਰਾਹ ਆਰਥਿਕ-ਵਧਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਦੇਣਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਤੇ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੇਲ ਤੇ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਟਰੋ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕਾਢੀ ਹੱਦ ਤਕ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੁਥੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸੁਥੇ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਸਬੰਧਤ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆਂ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਥੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਵਾਜ਼ਾਈ 'ਚ ਅੰਤਿਕਾ ਪਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਭਰਮ ਵੀ ਫੈਲੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਹਿਤਾਰ ਦੇਣ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ ਸਗੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਰੈਂਡ, ਆਰੈਂਜ ਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਗਾਮ ਲਾਗ 'ਤੇ ਲੱਗੇ, ਨਾ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਜ਼ਿਉਣ ਲਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣੇਗਾ। ਇਹ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਤਮਾਮ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਮਿਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਦੁਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਤੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.

Editor in Chief & Publisher

e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)

Ranjit Kandola ,Managing Editor

530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

RAJ BUDWAL

MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

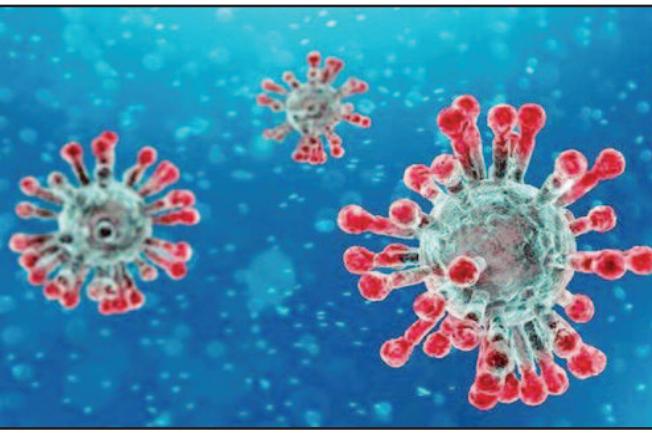
The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੰਕਲਘ

ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਅਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਚੁਡਾਵੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨੇਤਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬੋਲਣ ਦਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡਗਮਗਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਬੰਕਣਾ, ਹਾਰਨਾ, ਟੁੱਟਣਾ' ਅਤੇ 'ਧਿੱਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ ਇਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜ਼ਿਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਦਿੱਤੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡਗਮਗਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਬੰਕਣਾ, ਹਾਰਨਾ, ਟੁੱਟਣਾ' ਅਤੇ 'ਧਿੱਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ ਇਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੜੀਦਣ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੰਗ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਰਥਚਾਰਾ ਮੱਕੜਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭੂਮੀ, ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਨਵੇਂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਨੀਹ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿੰਦਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਰੀਸ਼ਕਰ ਪਰਸਾਈ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਮੇਰੀ ਨਿੰਦਾ ਵਿਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਹਾਂ।'

ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵੇਰਵਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੁਰੂਪ ਅਤੇ ਰੋਡਮੈਪ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ—ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ। ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਕਾਹਲੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਲੋਕਲ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਰਥ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਂਦਿੱਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਆਤਮ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ 'ਵਸੂਲੈਵ ਕੁਟੰਬਕਮ' ਦੀ ਹੈ। ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਨਾਲ ਉਦਾਹਰਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਤਸਾਹ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਪੈਕੇਜ ਅਸਰਦਾਰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟਾਂ ਦੇ ਰਿਹਿ

ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਮੇਰਿਸ਼ ਕੁਗਲਰ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਲੈਬਨਾਨੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਨਸੀਮ ਤਲੇਬ ਨੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਕਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਉਨੀਂ ਤਬਾਹਕੁਣ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਾਕਡਾਊਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਾਤਾਏ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋਤਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਸਾਮ ਉਦਮਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅੰਤਿਕਾ ਮਹਿਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਜ਼ਝੜਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਲੰਬਾ ਬਿੰਬੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਥੀ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦਾ ਖ਼ਤਸ਼ਾ ਵਕਤ ਗਜ਼ਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸੂਈ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਪੱਤਾਅਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਰੈਂਡ, ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਵੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਜੇ 130 ਰੈਂਡ, 284 ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ 319 ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 40 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰੈਂਡ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਡੀਪੀ ਵਿਚ 50 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ 70 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਜਮਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ 83 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਸੇ ਜ਼ੋਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੱਧ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਛੇ ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਵੱਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਰਣੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ 25 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਡੀਪੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ 19 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਜਮਾ ਵਿਚ 10 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਛੇ ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਮੁਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਹਾਤੀ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਉਨੀਂ ਸੰਘਰਣੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਗਲਤ ਵਿਚ

ਅਰਥਾਤਾਏ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ ਹਾਲ-ਫਿਲਹਾਲ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭੁਗੋਲਿਕ ਪਹਿਲੂ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਾਤਾਏ ਵਿਚ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਬਿਜਲੀ, ਈਧਨ, ਕਾਰਾਂ, ਕਮਰਸੀਅਲ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਸਾਮ ਉਦਮਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅੰਤਿਕਾ ਮਹਿਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਜ਼ਝੜਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਲੰਬਾ ਬਿੰਬੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਥੀ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦਾ ਖ਼ਤਸ਼ਾ ਵਕਤ ਗਜ਼ਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸੂਈ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਪੱਤਾਅਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਰੈਂਡ, ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਵੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 130 ਰੈਂਡ, 284 ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ 319 ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 40 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰੈਂਡ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਡੀਪੀ ਵਿਚ 50 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ 70 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਜਮਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ 83 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਸੇ ਜ਼ੋਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਬੱਧ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਛੇ ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਵੱਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਰਣੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਹੈ।

ਅਰਥਾਤਾਏ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ ਹਾਲ-ਫਿਲਹਾਲ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭੁਗੋਲਿਕ ਪਹਿਲੂ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਾਤਾਏ ਵਿਚ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਬਿਜਲੀ, ਈਧਨ, ਕਾਰਾਂ, ਕਮਰਸੀਅਲ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਸਾਮ ਉਦਮਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅੰਤਿਕਾ ਮਹਿਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਜ਼ਝੜਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਲੰਬਾ ਬਿੰਬੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਥੀ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦਾ ਖ਼ਤਸ਼ਾ ਵਕਤ ਗਜ਼ਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸੂਈ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਪੱਤਾਅਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਰੈਂਡ, ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਵੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 130 ਰੈਂਡ, 284 ਓਰੈਜ਼ ਅਤੇ 319 ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 40 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰੈਂਡ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਡੀਪੀ ਵਿਚ 50 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ 70 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਜਮਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ 83 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਸੇ ਜ਼ੋਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਵੱਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਰਣੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਹੈ।

ਅਰਥਾਤਾਏ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ ਹਾਲ-ਫਿਲਹਾਲ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭੁਗੋਲਿਕ ਪਹਿਲੂ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਾਤਾਏ ਵਿਚ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਬਿਜਲੀ, ਈਧਨ, ਕਾਰਾਂ, ਕਮਰਸੀਅਲ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋ

ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਾਸਥੀ ਬਣੇਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੀਆਂ ਰਫ਼ਤਾਰਾਂ ਰੁਕ ਜਿਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੈਦਲ ਘੁੰਮਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੀਵ ਨਿਰਕੈ ਹੋ ਕੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹਵਾ ਇੰਨੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਬਰਫੀਲੇ ਪਹਾੜੀ ਸਿੱਖਰ ਸਿੱਧੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੋਡੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜੋ ਅੰਭਵ ਜਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸਭ ਇਸ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਠਹਿਰਾਅ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ।

ਫ਼ਤਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਹ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਰਫ਼ਤਾਰ ਰੁਕਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਸ ਕੇ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਆਪਣੇ 'ਰਾਈਜ਼ਿੰਗ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਂਡ ਫਾਰਿਂਗ ਐਥਿਕਸ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ : ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਅਪੱਛਤ ਦੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੇਤਨਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠਾ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਰਵੱਈਆ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਨਿਸਾਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੂਭਾਅ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ 'ਚ ਨੀਤੀ-ਅਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਖੜਪੁਣਾ ਅਤੇ ਫਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚਿਤੜਿਤਾਪਣ ਅਤੇ ਹੈਂਕੱਡ ਵੱਲ ਹੋਏ ਝੁਕਾਅ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਮੰਦਤਾਗਾ ਚਲਨ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ ਪਰਾਇਆਪਣ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੁਸੀਬਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਮਤਦੇਏਪਣ ਦੀ ਇਹ ਲੋਕ ਰੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ-ਕਾਇਦਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਦੱਖਲ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ, ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ, ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕੀ ਇੰਜਣ ਦੀ ਸਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭੋਤਿਕ ਸੰਪੰਨਤਾ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਟੀਚੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਧਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕੋਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਾਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਥੇ ਗੁਪਤ ਰਾਜਨੀਤਕ

ਅਤੇ ਭੋਤਿਕ ਮਨਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਉਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਦੌੜ ਸਦਕਾ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੈਲੀ-ਹੋਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ

ਮਨਮੋਹਨ ਵੈਦਿਕ

ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਣ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਚਿਤਨ ਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ 'ਅੰਦਰ ਜਾਓ!' ਬਾਹਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਰੁਕਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਯਾਤਰਾ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਿਲੀ ਲਿਮ ਨਾਮਕ ਲੇਖਕ 'ਡੇਅਰ ਟੂ ਫੇਲ' ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਸਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖ

ਤੋਂ ਚਿਪ-ਇਹ ਨਿੰਤਰ ਤੱਤੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਅਤੇ ਅੱਲੱਗ-ਬਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਜੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਆਪਣਿਆਂ-ਪਰਾਇਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੁੰਮੰਡੀ, ਕਰੂਰ ਅਤੇ ਹਿੱਸਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਹੀ ਕਬਿਤ ਵਿਕਸਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੁਦਾਇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ-ਵਿਕਸਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਪਰਿਧੱਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਾਬਕ ਘੱਟ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਗੱਲਤ, ਅਧੂਰੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਹਨ। ਬੇਲੋਤੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਸੈਲੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਰੁਕ ਜਿਹੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਰਮਾਹਟ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਰਖਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹਾਲਾਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੌਂਸਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕਾ ਬਣੋਗੀ। ਗੁਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਜਿਉਣਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਚਰਨ ਸਦਕਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਭੇਤਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਧਨ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ, ਸਵੈ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਭੇਤਿਕਤਾਵਾਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਾਪਣ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿੱਠਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਮਹਾਨਗਰਾਂ, ਮਹਾਨਗਰਾਂ ਤੋਂ ਮੈਟਰੋ ਅਤੇ ਮੈਟਰੋ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਰਵਗੀਤ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਅਥਾਉਟ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਜਾਹਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਿਜਾਣ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਫੈਲਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਖੇਤਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ-ਕਾਇਦਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਦੱਖਲ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ, ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ, ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕੀ ਇੰਜਣ ਦੀ ਸਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭੋਤਿਕ ਸੰਪੰਨਤਾ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਟੀਚੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਧਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕੋਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਾਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੀਆਂ

ਵੀ ਸਭ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਕੋਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 24 ਮਾਰਚ ਤੋਂ 30 ਮਾਰਚ ਤਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, ਫਿਰ 3 ਮਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਫਿਲਹਾਲ 17 ਮਈ ਤਕ ਬੰਦ ਰਹਿੰਗੀਆਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਰਿਡੀਆ, ਇੰਡੀਗੋ, ਵਿਸਾਗਾ, ਸਪਾਈਸਜ਼ੈਟ, ਗੋਈਅਰ ਅਤੇ ਵਿਸਾਗਾ ਵਿਚ ਕ

ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਚੀਨ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਵੱਹਾਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਕਿੱਦੱਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ? ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਚੀਨ ਉਸ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਾਰਾਉਂਦਾ ਦਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਲਟਾ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਨਾਲ ਸੇਨਕਾਊ ਟਾਪੂ ਵਿਚ ਝੜਪ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਤੇ ਬੀਫ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਦੀ ਧੁਰਕੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਗਦੀਆਂ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੁੰਡਲੀ ਜਾਣੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਵਿਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਆਫਾਡ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਖਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਚੀਨ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਹਮਾਰੀ ਫੈਲੀ ਹੋਵੇ। ਸੰਨ 2002-03 ਵਿਚ ਸਾਰਸ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਮਾਰੀ ਦੇ ਮੁੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੈਪ ਦੋ-ਟੱਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਈ ਭੁਲ ਸੀ ਤਾਂ ਭੁਲ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੀਜਿੰਗ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਛਾਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵੱਹਾਨ ਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਉਡਾਣਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਚਾਰਟਰ ਫਲਾਈਟਾਂ ਸਹਿਤ ਕੁਝ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਅਗਿਆ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਚੀਨੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੱਹਾਨ ਵਿਚ ਲਾਕਡਾਊਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਇੰਨੀ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਵੱਹਾਨ ਦੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਮਾਰੀ ਦੇ ਬੀਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਮਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ। ਜਦ ਤਮਾਮ ਚੀਨੀ ਖੇਤ-ਪੱਤਰ ਕੈਟ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਾਨੀ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਲਾਜ਼ਮੀ

ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਖੋਜ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨਲੋਡਾ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਹਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਾਈ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਜੀਨੋਮ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤਾਲ ਜਨਵਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਚੀਨ ਨੇ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੋਜ ਸਬੰਧੀ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਈਕ ਪੋਪੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਉਪਜਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਫਟਕਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਖਦਸ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਉਥੋਂ ਹੀ ਪਨਥਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੱਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਵਾਇਰੋਲੋਜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਚੀਨ ਦੀ ਬਦਨਾਮ 'ਬੈਂਟ ਵੈਮੈਨ' ਸੀ ਝੰਗਲੀ ਚਮਗਦੜਾਂ 'ਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸਾਂ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਕੈਕਿਸ਼ਨ ਗਲੋਬਲ ਨਿਊਜ਼ ਸਾਈਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਖਤਰਨਾਕ ਤਜਰਬੇ ਚੀਨ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਨੇ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਲੈਬ ਸੈਂਪਲਜ਼ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਖੁਡੀਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿਚ ਰੁਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਿਤੇ ਵੱਹਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਪੋਪੀਓ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਤਮਾਮ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਵੱਹਾਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਚੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਦ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਸਾਰ

ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਉਹ ਮਾਸਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਹਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਰਮਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਕ ਮਈ ਦੀ ਖੁਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਆਫਾਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੀਨ ਜਮਾਖੋਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਜਦ ਤਕ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਯੁਰਪ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੀਨ ਜਮਾਖੋਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਚੀਨ ਨੇ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਪੱਧਰੀ ਕੰਡਾਰ ਆਪਣੇ ਇੱਥੇ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ 5.6 ਕਰੋੜ ਰੈਸਿਪਰੇਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਵੱਹਾਨ

ਵਿਚ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਚੀਨ ਉਸ ਦੀ ਲੀਪਾਪੇਤੀ ਵਿਚ ਰੁਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਦਿਬਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ

ਕਿ ਜੇ ਚੀਨ ਨੇ ਕੋਈ ਗੜਬਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਆਜਾਦਾਨਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾ ਕਰਦਾ? ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਉਸ 'ਤੇ ਉਗਲੀ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਵੇ। ਜੀ-7 ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਤਮਾਮ ਮੁਲਕ ਡਬਲਯੂਐਚਿ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਦਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਹ ਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੌਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਜਾਦਾਨਾ ਜਾਂਚ-ਪੱਤਰਾਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਮਾਮ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਕ ਅਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਦੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਾਨ ਦਾ ਖੋਆ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਾਤ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਮਾਕੂਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ।

ਸਕਣ। ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਚੀਨ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਆਫਾਡ ਦਾ ਠੀਕਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਅੰਸਦਾਨ ਅਤੇ ਡਰਾਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਣਨੀਤੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਅਤੇ ਅੰਸਤੁਸਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵਧਾਵੇਗੀ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਮਾਰੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਾਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਖ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਅਜਾਦੇਗੀ ਤੋਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਚੀਨ ਦੀ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ-ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੋਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋਖਮ ਵੱਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੀਨੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਕਾਟ ਲਈ ਯਕੀਪ

ਆਨਲਾਈਨ ਖੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਆਨਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, ‘ਮੁਸਕਲਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਅਧਿਆਪਕ ਕੈਮਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਅਧਿਆਪਕ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਬਿਚ ਕੇ ਵੂਟਸਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਪੱਛਮੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਕਾਢੀ ਹੋਂਦ ਤਕ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਇਦ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਚੂਲਾਂ ਹੀ ਹਿੱਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਰਦਿੱਓ ਦੌਰਾਨ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੂਟਸਾਈਪ, ਈ-ਮੇਲ, ਸਕਾਈਪ, ਈ-ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ, ਗੁਗਲ ਕਲਾਸਰੂਮ, ਜ਼ਮ-ਅਧੈਪ, ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਾਈਨਮੈਟਸ, ਪੀਪੀਟੀ, ਪੀਡੀਐਫ ਫਾਈਲਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਦੇਢਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਕ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ

ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੀ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਹੈ ਪਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਜਿਆਦਾ ਹਨ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁਨੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕ ਜੁੱਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਵੈਸੇ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕੋਈ ਸੈਲਡ ਸਟੱਡੀ ਲਈ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਦੋਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਪੱਧਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂਬਾਈਲ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਕਰੀਨ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧੀਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਡਾ ਪੱਧਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਖੋਂ-ਪੱਧਰੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਡਾ ਪੱਧਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂਬਾਈਲ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਕਰੀਨ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧੀਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਡਾ ਪੱਧਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਆ ਪਿਆ ਸੰਕਟਕਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ। ਇੱਜ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ। ਇਹ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਦੇਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਿੰਕ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਰੋਲ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਇੰਨੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇਕ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀਆਂ (ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ) ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਹੇ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁੜੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਟੀਚਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ 'ਤੇ ਘਾਲਾ-ਮਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ-ਕਾਈ ਦੇ-ਚਾਰ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਇਕ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ 'ਰੈਸਟ

ਡੂ ਇਟ ਯੂਅਰਸੈਲਡ' (ਬਾਕੀ ਆਪ ਕਰੋ) ਲਿਖ ਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਹੋ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿਊਟਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਮਕਸਦ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਆਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨਾ ਹੈ। ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਦੋਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ

ਦਰਾਸਲ, ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਸਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਂਡ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਪਾਣ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ

ਦਰਾਸਲ, ਆਨਲਾਈਨ ਟੈਂਸਟਿਂਗ ਅਥਰੈਕਿਟਿਵ ਟਾਈਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਲੰਬੇ ਲੇਖ-ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਅਜੇਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਬਾਬਤ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਆਪਿਆਪਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰਨਾ ਮਮਕਿਨ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਸਮਾਰਟ ਅਧਿਆਪਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਰਟ ਕਲਾਸ-ਰੂਮ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਅਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਤਾ ਸਮਾਇਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਹੋਇਆ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਹੋਇਆ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੀਆਂ ਕਦਮਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੱਖ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਲਰਨਿੰਗ ਨੂੰ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਤਕਨੀਕ ਵੱਜੋਂ ਤਾਂ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਵ-ਕੂਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਦੁਆਰ- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ 7 ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਰ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਰੀ ਦੁਆਰ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਦੁਆਰ।

ਬਦਰੀਨਾਥ ਧਾਰ ਧਾਰ ਧਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਦਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਬਰਫ਼ਨ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਚੰਗੀ ਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਰਾਸਟਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਿ

Report Warns of Census Undercount of Youngest Kids

By Mark Hedin
Ethnic Media Services

The 2020 census, now in its second month of collecting data, is on track to be "one of the most incomplete in history," according to UCLA researcher and advisor to the U.S. Census Bureau Paul Ong.

In keeping with past collections, kids younger than 5, people of color, and households that include immigrants, are impoverished or lack English-language skills are the most likely to be uncounted in the census tally, a reality that will affect government spending priorities for the next decade.

The nationwide household response rate for the past month has been at least 11% behind its 2010 census rate (<https://tinyurl.com/UCLACensusStudy>), Ong says. In that census, considered the most accurate yet and with a 74% response rate, the population most left out — officially 2 million — was kids younger than 5.

Being counted in the census benefits individuals and their communities. In general, for every person of any age, being counted in the census is worth an extra couple of thousand dollars of government funds for hundreds of programs, including many that target kids' well-being by boosting their education, nutrition, housing and more.

Since 2010, the uncounted children's needs have been left out of funding decisions.

Almost 16.5 million kids younger than 5 live in the United States now. The Washington, D.C.-based Population Research Bureau (PRB) recently estimated that up to 25% of them — 4.065 million — live where there's a "very high risk" that their household will not complete the nine-question census form. And another 9.29 million are at "high risk" of not being counted.

In those very high risk regions, as of early May, the household census response rate was 48.6%, while the overall national rate was 54.6%. Households of all sizes, rather than individuals, comprise the basic unit of census responses.

Kids deemed at very high risk of not being counted live in poverty; among adults 18-34 with low educational attainment; in households either led by women with no spouse present or only with grandparents; in households with limited English-language skills; in immigrant families or in families that are renters.

The PRB study (<https://tinyurl.com/PRBstudy>) found that these conditions varied by ethnicity. Among African Americans, for example, 48% of kids younger than 5 are

considered at very high risk of not being counted. For Latinos, it's 38%, and for American Indian/Alaska Natives and Native Hawaiian/Other Pacific Islanders it's 31%.

The very high risk rate for Asian Americans kids 0-5 is 28%. It's 22% for those identifying as being of two or more ethnicities, and for non-Hispanic whites it's 9%.

The PRB study also offers some new tools to identify where this year's potentially uncounted children live, the better to ensure their inclusion in the census count.

Of the nation's more than 3,000 counties, 689 were home to 93% of 2010's uncounted kids, the researchers found. From there, the study highlighted the census tracts — typically about 4,000 people each — within several major U.S. urban areas to show where kids are most likely at very high risk of being overlooked.

In Miami-Dade County, 84% of its kids younger than 5 were in that category. In Philadelphia the percentage was 64%. New York was 57%, Washington, D.C., 53%, and Harris County, Texas (Houston), and Cook County, Illinois (Chicago), both 40%. Wayne County, Michigan was 39%.

Linked to the PRB study were interactive maps drawn by the City Uni-

versity of New York's Center for Urban Research with detailed descriptions of each census tract, nationwide, and a link to a downloadable Excel spreadsheet.

The descriptions, including estimates of how many kids live in the census tracts and under what circumstances, are largely based on information in the American Community Survey (ACS), which the Census Bureau gathers in between the decennial censuses, and other non-decennial Census Bureau studies. They offer more details about people's circumstances but don't attempt to count everybody.

Another resource is CUNY's "Hard to Count" maps (<https://tinyurl.com/CUNYsHTCmap>) that have tracked census response rates and challenges since the data-gathering process began in mid-March.

Because the ACS and other non-decennial surveys extrapolate from samples, the resulting data isn't used in the important decisions based on the decennial census, such as how many seats each state has in Congress or how \$1.5 trillion of federal funds are spent every year. If you want you or your kids to be included in those plans for the 2020s, it's time to make sure you and your community are counted. The next chance will be in 2030.

FAIRWAY AUTO CENTER

ਹਰ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਡੈਟਿੰਗ ਤੇ ਪੋਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਤਸ਼ਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ

ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ
ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6
ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

Gurdial Aujla

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ
ਸ਼ਨਿਵਾਰ ਵਾਰ
ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8
ਵਜੇ ਤੋਂ
6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Darshan Aujla
510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

510-538-2983

Email:-
fairwayautocenter@hotmail.com

ਗੁਰਦਾਸ ਬਾਦਲ ਨਮਿਤ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ, ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਏ ਹਾਜ਼ਰ

ਬਠਿੰਡਾ— ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਭੋਗ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੈਂਸਟ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਮਿਤ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿਖੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਇਕੱਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਇਕੱਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਸਾਥੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਰਦਾਸ ਬਾਦਲ ਨਮਿਤ ਪਾਏ ਭੋਗ 'ਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿੰਹਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਅਰੋੜਾ ਗੁਰਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦੀ 25 ਸਾਲ ਉਮਰ ਹੈ ਤੇ 6 ਫੁੱਟ ਕੱਦ ਤੇ ਸੌਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਸੈਕਿੰਡ ਈਅਰ ਨੌਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੀ। ਬੀ. ਐਸ. ਈ., ਦੋ ਸਾਲ ਤੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈਟਵਰਕ ਜੋ ਜੱਜੀਅਨ ਕਾਲਜ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੜਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: 650-630-8588

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ

ਅਰੋੜਾ ਗੁਰਸਿੰਘ ਲੜਕੇ ਜੋ ਗਰਾਂਫਰ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ ਹੈ ਤੇ 26 ਸਾਲ ਦੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਚੀ ਲੰਮੀ ਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: 650-630-8588

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

34 ਸਾਲਾ ਸਿੰਘ ਤਲਾਕਸੁਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਆਈ. ਟੀ. ਇੰਡਸਟਰੀ 'ਚ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ

ਜੋ ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਈ. ਟੀ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਤਲਾਕਸੁਦਾ ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੜਕੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ 99881-33331 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ

A tall professional suitable match (preferably doctor, lawyer or businessman) for a 29 year old Canadian born beautiful Grewal girl, over 5' 7" tall, only child, dual citizen, conversant with both cultures, kind hearted, animal lover, own house, post graduate, lawyer with Federal Government in Florida. Please contact via email: LawEr-GapPiL@gmail.com

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਇੱਕ ਪੀਛੀ ਝਾੜ..!

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 89 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਪੱਧੀ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰਦਾਸ ਬਾਦਲ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਰੋਚਕ ਪੱਖ ਸਨ।

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜਨਮ 6 ਅਗਸਤ 1931 ਨੂੰ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਅੰਬਲੁਹਰਾਣਾ 'ਚ ਮਾਤਾ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੁਖੋਂ ਰਖੁਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 1971 'ਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਜਿੰਤੇ ਸਨ। 1977 'ਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੰਤ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1980 'ਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰੀਬ 63 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਫੱਤਣਵਾਲਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹਰਮੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਬੇਟੀ ਰਾਜਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਨ।

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਕ ਵਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੰਤੇ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪਰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਰ ਚੋਣ ਮੁਹਿਮ ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥੀ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। 1957 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2007 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਇੱਚਾਰਜ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ

ਕਈ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਰੁਝੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜਿਸੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਚੇ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਲੋਕ ਦਾਸ ਜੀ ਆਖ ਕਿ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਵਖਰੇਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ 'ਚ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਂ

ਛੜਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਜਿਸਮਾਂ 'ਚ ਇਕ ਜਾਨ ਅਤੇ ਅਤ ਤੱਕ ਭਰਾ ਨਾਲ ਰਾਮ ਲਛਮਣ ਦੀ ਜੋਤੀ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 2012 ਵਿਚ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁਕਬਾਲੇ ਚੌਣ ਲੜਨੀ ਪਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ 2010 ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਵਰਤ ਵਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਦਾਸ ਜੀ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਮੈਂਕੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਰਸਮਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੋਹਰੀ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਚੀ ਦੀ ਅਰਥੀ ਨੂੰ ਮੌਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜਨਮ 6 ਅਗਸਤ 1931 ਨੂੰ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਅੰਬਲੁਹਰਾਣਾ 'ਚ ਮਾਤਾ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੁਖੋਂ ਰਖੁਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 1971 'ਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਜਿੰਤੇ ਸਨ। 1977 'ਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੰਤ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1980 'ਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰੀਬ 63 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਫੱਤਣਵਾਲਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹਰਮੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਬੇਟੀ ਰਾਜਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਨ।

ਸੁਧੂਤ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਕਿ ਸੁਧੂਤ ਮੰਦਰ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਚੋਣ 'ਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ 'ਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸਿਆਸੀ ਸਰੀਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲ ਵਾਂਗ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਚੇਤੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪਿਆਰ 'ਚ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਮਾਛੀਕੇ ਐਡ ਪਾਲੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਮਰੀਕਾ

ਪਰਦਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਮਤੁਨਾ ਸਗਲ ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਚੜ ਕਰ ਕੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਦੁਹਾਈ ਜਾਵੇ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਮਿਠਾਸ ਭਰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਵਰੋਂਸਾਇਆ

ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਜੀਅ ਦੇ

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੂਸੀ ਨਾਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਮਿਠਾਸ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੂਰੀਆਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਛੋਟੀ ਫਿਨਸੀ ਨੂੰ ਦਵਾ ਨਾਲ ਫੇਤਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਲਝਾਉਣ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਜੀਅ ਦੀ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਘਰ 'ਚ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ 'ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਆਦਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸ

ਪੱਛਮ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਬਣਿਆ ਕੈਨੇਡਾ

ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਸ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲਗਪਗ 180 ਦੇਸ਼ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਰਬਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੈਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਨਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਪਰੇਟਿਸ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ, ਵਧੀਆ ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਐਸੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਰਬੋਤਮ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਟਾਫ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇ਷ਣ, ਨੀਤੀਗਤ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਮੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕਹਿਰਾ ਦਿੱਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਟਲੀ, ਸਪੇਨ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਵਥਾਅ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਣ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀ ਥਾਣੇਦਾਰਨਾ ਧੋਂਸ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ। ਹਤਾਜ਼ਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੁਗਾਂਢੀਆਂ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਟਬਾਜੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਦਬੋਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੇਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਵਥਾਅ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਰਹੇ ਬਰਤਾਨੀਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜਾਹਨਸਨ ਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਚਿਨ ਦੇ ਫੂਹਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਗੂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਬੋਤਮ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਨੋਨ ਮੈਡੀਕਲ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਪਰ ਵਧਾਰੀ ਵਜੋਂ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰਾਂ, ਮਾਸਕਾਂ, ਪੀਪੀਈ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਾਮਾਨ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਮੁਖੀ ਨੇ ਗ੍ਰਾਫ ਰਾਹੀਂ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕਿਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮਹਾਮਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫੈਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚ ਰਿਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2,40,000 ਲੋਕ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮਾਘੂਸੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਕਡਾਊਨ ਜਾਂ ਕਰਫਿਊ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਿਸ ਚਾਰਲਸ, ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਪ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਖੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਬਹੁਤ ਦੇਖੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਿਸ ਚਾਰਲਸ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜਾਹਨਸਨ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਬਦਹਾਲੀ ਕਾਰਨ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਜਾ ਯਾਂਦੇ।

ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਟਲੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਸ਼ਵ

ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਨੰਬਰ ਦੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਓਪੀਡੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰਲਗੱਡ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛੱਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਸਪੇਨ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੈਕਰੋਨ ਵੱਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਮੁਲਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਜਨਮਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਐਸਾ ਹੀ ਲੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪੱਛਿਆ ਭਾਵੇਂ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪੱਛਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਧਾਨ

ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਤਤਕਾਲ 82 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਪੋਰਟੋਬਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ, ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਲਾਕਡਾਊਨ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜਾਂਚ' ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਕਦਮਾਂ ਸਦਰਾ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੋਣ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਤਾਲਮੇਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਧਾਨ

ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋ

ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗਵਾਇਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤਤਕਾਲ ਪੁਰਾ ਦੇਸ਼ ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦਿਉ ਨਾਫ਼ਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜ਼ੀਵਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਲਾਇਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣੋਂ, ਇਕੱਠਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਹੀ ਅਜੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦਾ ਨਾਯਾਬ ਤਰੀਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2018 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚੋਂ ਕੈਮੋਕ੍ਰੈਟਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਹਤ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਐਸੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਸਦਰਨ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵਥਾਅ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3000 ਤੋਂ 15000 ਹੋਵੇਗੀ ਉਥੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸਤੇਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੂੰਘੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ, ਕੈਨੇਡਾਈ ਅਤੇ ਮੈਕਸਿਕੀ ਆਧਾਰਤ ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਵਪਾਰਕ ਸੰਧੀ ਤੋਤ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੋਸਥਾਜ਼ੀ ਭਰੀ ਵਪਾਰਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਮੈਕਸਿਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਮੇਤ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਆਪਸੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਨ : 95 ਮਾਸਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਰਾਜ ਉਟਾਰੀਓ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ 5 ਲੱਖ ਮਾਸਕਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੇ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ, ਸਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਸ ਆਫ਼ਡ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੋਣ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਏਸ਼ੀਆ ਅੰਦਰ ਮਿਸਾਲ ਬਣੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਾਂਗ ਪੱਛਮੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਸਨਮੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੁਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵਥਾਅ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੇ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT   • FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)   • KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸਾਚੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੁਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

OAKLAND

ਨਵੇਂ ਆਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਹਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL NEW TRUCK SALES

Direct 510-577-5509 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8099 S COLISEUM WAY, OAKLAND, CA 94621

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

**Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted**

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

**691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544**

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੌਰੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੰਨੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ

ਦੇ ਸ਼ਿਆਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਨਫਰਤ, ਡਰ ਤੇ ਆਸ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਖੌਫ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਪ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਕਦੇ ਸੇਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਹ 'ਤਰਸ' ਹੈ। ਬੁਝੀਆਂ ਜਿੱਥੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲਈ ਅਫਸੈਸ ਕਰਨਾ ਮਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਏਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੇਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੱਕ ਖਤਰਨਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਲਬੀਂ ਦੀ 'ਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਕੋਵਿਡ 19 ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ
 ਦੀ ਥਾਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ
 ਨੇ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ,
 ਉਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਵੀ ਇੱਤਾ ਤਰਸ
 ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਅਮਰੀਕੀ ਵੱਕਾਰ ਇਸ
 ਸਰਮਨਾਕ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਰ ਸਕੇਗਾ? ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰੀ
 ਢੁੱਕਵੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਚਲਾ
 ਗਿਆ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੇਮੇਲ ਮੈਡੀਕਲ,
 ਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਹਾਰਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਅਥਾਹ
 ਪੈਸਾ, ਹੈਰਾਨੀ ਜਨਕ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ
 ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮੁੰਖ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਮਰੀਕਾ
 ਵਰਗੀ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
 ਲਾਚਾਰ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
 ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ
 ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਟਰੰਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ
 ਰੂਪਰਟ ਮਰਡੋਕ ਦੀ ਫਾਕਸ ਨਿਊਜ਼ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਚਲਾਈ
 ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੰਡੀਏਟ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਬੇਲਾਰੂਸ ਵਾਂਗ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੁਬਿਧਾ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਗੂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਾਂ ਬੇਵਕੁਫ਼ ਸਨ, ਦੇ ਵਾਗ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।' ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋਣਾ ਆਮ ਗੰਲ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ 'ਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਨਾ ਇਸ ਵਿੱਚ

ਦ੍ਰਿੜੁ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜੁਤਾ
ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕ

ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪੂਰ੍ਵ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਸ਼ਪੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ 'ਚ ਟਰੰਪ ਦੇ

ਫੰਟਨ ਓ 'ਟੈਲ (ਆਇਰਿਸ਼ ਲੇਖਕ)

ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਖਤਰਨਾਕ ਵਾਇਰਸ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰੁਪਰਟ ਮਡਰੋਕ ਦੀ ਫਾਰਸ ਨਿਉਜ਼ ਮਹਾਮਾਰੀ ਘੁਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਫੈਜ਼ੀਵੀ ਅਤੇ ਤਮਾਸਾ ਬਲੋਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਵਰਗਾ ਅਭਿਨੈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਇਰ ਬੋਲੋਸੋਨਰੋ ਅਮਰੀਕ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਮਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ 2017 'ਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਹਦਾ

ਕੁਝ ਹਥਿਆਰਬੰਦ) ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮੌਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੀਫਿੰਗ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਤੇ ਫੁਟ ਨੂੰ ਬੀਜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਲੇਗ ਪ੍ਰੀਖਣ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਗੰਢਤੱਧ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਕਿਰਿਆ 'ਚ ਦਨੀਆ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਜਿਸ ਦੇ

ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿਆਨ ਇਟ ਸੀ ਕਿ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਢਾਂਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਭਰਮ ਸੀ ਪਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜਾਲਮਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੋ। ਜਿਸ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੁੜੀਵਾਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਗਲ ਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਸੱਜੇ ਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨੀਚਾਤਾ ਨਾਲ ਆਤਮ ਸਮਰਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

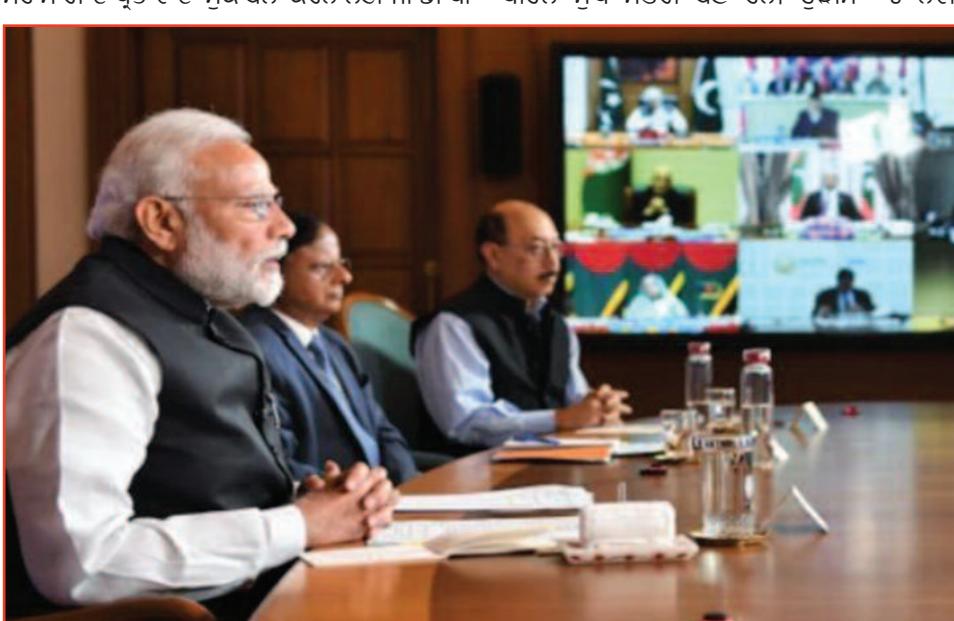
ਸੁਖਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੀ ਸਰਬ ਉਚ ਕਮਾਂਡਰ

ਗਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਾਬਾਂਦੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਦਿਖਾਉਣਾ ਇਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਨਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਤ ਮੁਕਾਬਲੇਬਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸੁਬੇ ਚੁੱਣੀਂ ਲਈ ਅਗੇ ਵਧ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਨਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਥਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਧੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੇ 'ਚ ਰਾਹਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਬਲ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂਆਂ ਸਣੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੇਤ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਸੱਭਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੀਲਵਾੜਾ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਮਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ 'ਤੇ ਰੱਕ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੇਰਲ ਮਾਡਲ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓ ਸਲਾਘਾ ਖੱਤੀ ਹੈ। ਬੀ ਐਲ ਯੇਦੀਸ਼ੁਰੋਂਪਾ, ਕੇ ਚੰਦਰਸੇਖਰ ਰਾਓ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲਾਕਡਾਊਨ ਛੋਟ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਵਿਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੁਖਿਆਂ ਅੱਗੇ ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਧੇਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸੁਖਿਆਂ 'ਚ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁੱਣੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦੋਹਰੀ ਮਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਰਚੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਖਿਤ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਲੱਕੜ ਵੈਂਨ ਦਿੱਤੀ ਗਲੂਪ ਸਾਥ ਨਜ਼ਿਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਏ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸੁਬਿਆਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਥਵਿਸਥਾ 'ਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਪੈਂਡਿੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਮੁੱਲ
ਮੰਤਰੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਮਿਆਂ 'ਚੋ
ਆਪਣੇ ਸੁਬੇ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਰਥ
ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ
ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੋਰਲ ਨੇ ਬੜਤ ਬਣਾਈ ਲਈ ਹੈ। ਉਤਤ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨ
ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯਕੀਨੀ
ਆਸ਼ੱਦਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਦ੍ਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਪਾਇਓ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੱਚੇ ਨਾ। ਜਿੰਨੀਆਂ 'ਚ ਨਹੀਂ

ਦੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਾਕੀਵੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸੋਕ ਗਹਿਲੌਤ ਨੇ ਸਥੇ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਤੋਂ ਹਾਸਪੀਟੈਲਿਟੀ ਉਦਯੋਗ, ਐਮ ਐਸ ਐਮ ਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਮਿਲ ਨாਡு ਨੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਕੋਵਿਡ 19 ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਛੌਤੀ ਸਿਗੜ੍ਹ 'ਚ ਰੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਰਾਸ਼ਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਮੁਚੀ ਚਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ
ਨਜ਼ਿਣਣ ਲਈ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ
ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਢਲਾਣ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਜ਼ੀ, ਖੇਤੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ
ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਸਣੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ
ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ

ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਮੁੜਖਤਾ ਦੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਇੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ 15 ਰਿਪਬਲਿਕ ਗਵਰਨਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਤਿੰਨ ਅਪੈਲ ਤੱਕ ਵੀ ਗਵਰਨਰ ਕਾਘੇਈਵੇਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਬਜ਼ੁਹਰਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਫਲੋਰੀਡਾ 'ਚ ਗਵਰਨਰ ਰਾਰਨ ਡਿਸਾਨਟਿਸ ਨੇ ਸਪਿਰੰਗ ਬ੍ਰੇਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲੱਈ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰਾਰਨ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਾਰੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਬ੍ਰਾਇਨ ਕੈਪਨੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪੈਲ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਕਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਵਾਇਰਸ ਬਿਨਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਹੀਂ, ਜਾਣਬੁੰਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਖਤਾਪਣੇ ਵਾਲਾ ਕਾਰਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹਫਤੇ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਾਕਸ ਨਿਊਜ਼ ਤੇ ਦੂਰ-ਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਾਈਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗਾਮਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਈਰਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਿਰੇਖ ਵਜੋਂ ਅੰਪੰਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਚ ਧਾਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਇਸ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਜਨਮ ਜਾਤ ਦੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਜਾਣੀਆ ਚਾਹੀਦਾ।

ਕਲਿਆਣੀ ਸੁੰਕਰ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਉਲੜਣਾਂ 'ਚ ਨਾਟਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ?

ਨਾਗਰਿਕ ਸੁੱਰਖਿਆ ਐਕਟ ਹੇਠ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਜੇਲੁ (ਹਰੀ ਨਿਵਾਸ) ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟਣ ਪਿਛੇ ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੈਂਸ ਨੇਤਾ ਉਮਰ ਅਬਦੂਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲੁਂ 'ਚ ਬੰਦ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੇਲੁਂ 'ਚ ਬੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਅੜੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਏ।" ਉਮਰ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਪੀਡੀ ਪੀ ਨੇਤਾ ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਉਲੜਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਟਕਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਥੇ ਪਹੀਏ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹੀਏ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਹਾਤਾ ਪਹੀਆ ਗਤੀ 'ਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਉਲੜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈਗੀ।

ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ ਅੱਜ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਚੁਪ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲਗਭਗ 4000 ਸਿਆਸੀ ਵਰਕਰ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਮਿਲਿਆ-ਜ਼ਿਲੀਆ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ (83) ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੀਵਿਤ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਖ ਮੁਹੰਮਦ ਅਬਦੂਲਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ-ਧਾਰਮਿਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਸੁਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਝਟਕਾ ਲੱਗ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਫਾਰੂਕ ਭਾਰਤ ਪੱਖੀ ਰਹੇ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਅਸਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਜੇਨੇਵਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਉਸ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਓਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਅਬਦੂਲਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਰੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਮੇਰੇ ਲਈ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਉਹ ਕੱਟੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹਨ, ਜੋ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਚ ਪਲੇ ਵਧੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾਵਾਂ 'ਚ ਉਹ ਭਜਨ ਗਾਉਂਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ ਕਹਿਣ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਤਿੱਜਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਲਈ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਈਦ ਦੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਤਕਾਂ ਦਿੱਤੇ। ਉਜ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਕੇਸ ਭੁਗਤਿਆ, ਪਰ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਉਮਰ ਅਬਦੂਲਾ ਦੇ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਰੱਖਿਆ। ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੂਲਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ 'ਨਯਾ ਕਸ਼ਮੀਰ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜ-ਅਮਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ 'ਖਦਮੁਖਤਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰ' ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰ ਲਚਕੀਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਕਠਪੁਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖੇਡ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਨ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦਾ ਹਿਆ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲੱਦਾਖ ਦੀ ਰਿਸਤਾਧਾਰੀ

ਹਰੀ ਜੈ ਸਿੰਘ

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ 1947 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸੀਨੀਅਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੋਟਿਂਗ 'ਤੇ ਇਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀ ਚੰਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬੇਮਤਲਬ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਸਨਜਾਤੀ ਗੁਰੂਪ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਗਠਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਾਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਇਟ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵੱਲ ਇਹ ਸੋਖ ਅਬਦੂਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਸਕਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਰੁਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀਅਤ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਸਿਵੇਂ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਡੇ ਰਿਟਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਗਲਤ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਟਵਾਰੇ ਵੇਲੇ ਘਾਟੀ ਦਾ ਫਿਰਕਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਹਿੱਸਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲੱਹੱਕ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਫਿਰਕ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਕਹਾਵੀ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲੱਹੱਕ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਨਵਾਂ ਪੈਂਤੜਾ ਖੇਡਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਔਖੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਿਆਸੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਰਿਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤੀ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 'ਚ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਥਵਾਦੂਲਾ ਨੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਦੀ ਦੀ ਬਾਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ

ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ: ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਲੋੜਵੀਦਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਵਿੱਚ 'ਲੰਗਰ' ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ 1500 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿੰਦੁ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈਇਆ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਵੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਅਲੋਪ ਹੰਦੀ ਗਈ। ਸੱਤਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਮੱਤ ਦੇ ਮੌਦੀਆਂ ਵੱਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਚਿੰਗ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਮੱਤ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਥੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪੰਧ ਲੰਬੇਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਆਇ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਚਿੰਗ' ਨੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਰਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੱਠ ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਬਣਵਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਗੁਪਤਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਪਹਿਲਾ, ਸਮੰਦਰ ਗੁਪਤ, ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਦੂਜਾ ਤੇ ਵਿਕਰਮ ਅਦਿਤਿਆ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਵਾ ਕੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਂਧੀਆਂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਬਚੀ, ਸੱਤਰਾਮ ਆਦਿਕ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਿਆ।

13ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ-ਉਦ-ਦੀਨ ਗੰਜ ਸੱਕਰ ਸੁਫੀ ਫਰੀਦ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀਦ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਠਈਆਂ ਜਾਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੰਡਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਗਹ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਲਾਂ ਤਹਿਤ ਅੱਜ ਵੀ ਚਾਲ੍ਹ ਰੱਖ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੈਕਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ, ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਮਜ਼ਹਬ, ਰੰਗ, ਰੂਪ, ਉਮਰ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰੇ ਰਾਜਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰੰਕ, ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੰਡ ਛਕੇ ਵਾਲੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿੰਦੁ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ:

ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ: ਖੁਦ ਮਾਸਕ ਬਣਾਕੇ ਵੰਡ ਰਹੀ 98 ਸਾਲਾ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ

ਮੋਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਸੀਕ 98 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਮਾਸਕ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅੱਖ ਦੀ ਨਿਗਰਾਹੀ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸੇਵਾ ਸਮਝ ਕੇ 8 ਘੰਟੇ ਮਾਸਕ ਸਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਮੈਂ 100 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਾਂ। ਸੋਚਿਆ, ਜਾਂਦੀ ਉਮਰੇ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰ ਜਾਵਾਂ। ਨੈਣ-ਪਰਾਣ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਸਿਲਾਈ ਨਿੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾਵਾਈਰਸ ਦੇ ਕਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਸਕ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਤੇ ਗੱਲ-ਸੱਭਾ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹਾਂ।" ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਈਰਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹਾਹਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਅ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹਟਦੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਮਾਸਕ ਬਣਾ ਕੇ ਵੰਡਦੀ ਰਹਿੰਗੀ।" ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਗੁਆਂਢਾਂ ਵੀ ਮਾਸਕ ਸਿਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਲੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕੌਰ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਦਰਾਂ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਓ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਮਾਸਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੱਪਤਾ, ਧਾਗ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੱਜ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ

ਬਲਵੰਡ ਖੀਵੀ ਨੇਕ ਜਨ ਜਿਸੁ ਬਹੁਤੀ ਛਾਉ ਪੜਾਲੀ। ਲੰਗਰਿ ਦਾਲਿਤ ਵੰਡੀਐ ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੀਰਿ ਧਿਆਲੀ। ਗੁਰਸਿਖਾ ਕੇ ਮੁਖ ਉਜਲੇ ਮਨਮੁਖ ਥੀਏ ਪਰਾਲੀ।

ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਲੀ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸੰਘਣੀ ਤੇ ਨੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਤਨੀ ਮਿੱਠੀ ਖੀਰ ਸੀ ਉਤਨੇ ਹੀ ਮਿੱਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ। ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਖਾਉਂਦੇ ਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਗਰਬੇ ਨੂੰ ਮਾਤ੍ਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਤਾਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਸ ਦੇ ਜੈਬ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਵੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ।'

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪੱਕਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ' ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦੇ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਡਾ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਮੌਕੇ ਕੈਨੋਡਾ ਗਏ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਫੇਨ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਪਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜੇ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਮਿਤੀ 6-4-2020 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਿਨ੍ਹੀ ਰੱਖ ਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕੰਮ ਤਕਰੀਬਨ ਬੰਦ ਹੀ ਹੈ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਤਹਿਤ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਲੰਗਰ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਮੈਂ ਅੱਜ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਅਚਾਨਕ ਹਾਕਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਤੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਜਦ ਅਖਬਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਤਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਜਾਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵੱਲੋਂ ਗੁਡੂਤ ਕਿਹੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿੱਚ ਲੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਉਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਕੋਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਕੋਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਕੋਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਕੋਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕ

ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦਾ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਮਾਰ੍ਹੁ ਹਮਲਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ 134 ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ 34 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਲਿਤ ਵਸੋਂ ਹਨ। 2014 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 27.1 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਕਰੋਨਾ ਵਰਗ ਕਿਹਾਰ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਲੂ ਨਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਰੂਬੜੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਉਦੋਂ ਗੁਲਾਮ ਸੀ। ਮੰਗਰੋਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਗੁਲਾਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਇੰਨੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ, ਪਲੇਗ ਅਤੇ ਸੋਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਆਜਾਦ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ 73 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖਮਰੀ, ਗਰੀਬੀ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਅਤੇ ਛੁਆ-ਛਾਤ ਤੋਂ ਆਜਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ? ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ 30 % ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੇ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੱਤੀਕੀ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਰਥਪਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦਿਆਨਤਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਆਂ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦੋਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਤਵੱਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਅਮੀਰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਹੋਰ ਗਰੀਬ।

ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਸਥਾ ਚਰਮਨਾ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ 10% ਜੀਡੀਪੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੁਣ ਤਕ 5.0 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਧੋਂਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 34% ਉਪਜ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਰਵੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਉਪਜ 34% ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਢੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ 15000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ 100 ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 15 ਰੁਪਏ ਹੀ ਲਾਗਤਦਰੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਭਿਸਟ ਨਿਜਾਮ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 134 ਕਰੋੜ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਵ 16.8 ਰੁਪਏ ਪੱਲੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਨ੍ਹੇ ਕੁ ਧਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਕਰੋਨਾ ਜਿਹੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟੇਗੇ? ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ

ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖ ਕੇ, ਇਨਡੋਰ ਗੋਮ ਖੇਡ ਕੇ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬੱਡੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਗਰੀਬ ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਿਹਾਤੀ ਕਰਕੇ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੰਝਾਤ ਕੀ ਪੁਖਤਾ ਹਨ? ਕੀ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ-ਦਾਲ, ਬਿਮਾਰਾਂ ਲਈ ਦਵਾਈ, ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ।

ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੁਭਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਗਰੀਬ, ਅਤਿ ਗਰੀਬ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਸਨਅੱਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਫੈਕਟਰੀ ਕਾਮੇ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਪੇਂਡੂ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਨੇ, ਸਹਿਰੀ ਸਲੱਮ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਰੋਨਾ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਲੋਕ ਬਚ ਜਾਣ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ ਅਤਿ ਦੇ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 35% ਦਲਿਤ ਵਸੋਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 3.2% ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਰਗੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 93% ਦਲਿਤ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਸੁਭਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀ ਸੇਰਿਜਿੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਦਲਿਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜਕਰਨ, ਮਹਿਂਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਲੀਨੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਮਾਰ ਦਲਿਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੱਲ ਪਾਉਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਤ-ਧਰਮ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਹਰ ਗਰੀਬ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੱਦਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਭਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਜਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੰਡ ਨਾ ਕਚਵਾਉਂਦੀ। ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਹੋਵੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਟੈਂਗ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸੰਕਟਮਈ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ, ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਘੜੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਇਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

29 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਕਰੋਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟੈਸਟਿੰਗ, ਕਰੋਨਾ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਲੋੜੀਦਾ ਸਾਜ਼-ਸਮਾਨ ਖੰਨੀਦਣ ਸਬੰਧੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਕ ਪੀ.ਐਮ. ਕੇਅਰਜ ਫੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਫੰਡ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਆਣ ਪਈ ਜਦੋਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਬੇਰੁਜਗਾਰ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਰਫਿਊ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਜੇਕਰ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਫੜ ਤੋਂ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜ ਦੀ ਲੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਲ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਹੈ। ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣੇ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ, ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਰੁਕ ਗਏ ਆਦਿ-ਆਦਿ। ਪਰ ਪਿਆਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ।

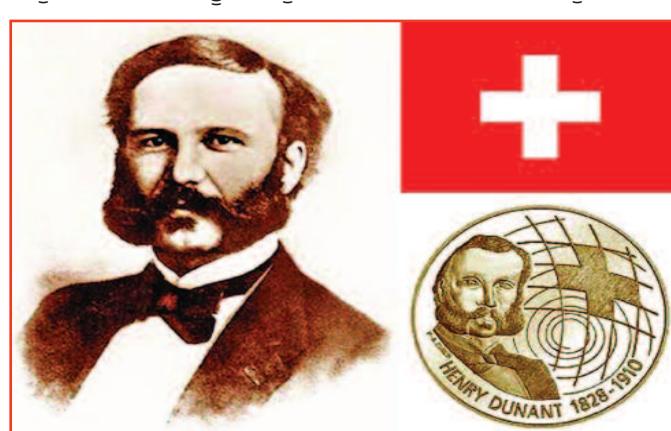
ਇਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ 4 ਜ਼ਹਾਰ ਕੋਰੋਨਾ ਪਾਜ਼ੇਟਿੰਗ ਰੋਗੀ ਵੱਧ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੂਨੇਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੋਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਾਬ ਖਰੀਦਣ ਆਏ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਰਿੰਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗ ਕਿ ਇਹ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਵਿਅੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਿੰਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਿੰਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਿੰਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਿੰਦਾ ਫੁੱ

ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਗ੍ਰੇਵਾਲ, ਕੌਨਗ

8 ਮਈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨੋਵਾ- ਸਵਿੱਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹੈਨਰੀ ਡੂਨੈਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਬਾਨੀ ਮੈਨਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 8 ਮਈ, 1828 ਨੂੰ ਜਨਮੇ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ 1859 ਵਿੱਚ 'ਫਸਟ ਵਰਲਡ ਵਾਰ' ਦੌਰਾਨ- ਜੋ ਕਿ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ, 40 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰਦੇ ਤੱਕਿਆ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਕੋਮਲ ਹਿਰਦਾ ਵਿੱਨਿਆਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਜੰਗ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਡੇ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕ ਨਿਕਲੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੀਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ- 'ਮੈਮਰੀ ਆਫ ਸੈਲਡਰੀਨ'

ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਚਰਚ ਨੂੰ ਜਖਮੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ, ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਸੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ, ਜੋ ਯੁੱਧ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵੇਲੇ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਭੇਦ ਭਾਵ ਤੋਂ, ਜਖਮੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ ਹੋ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਚਿੱਤਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1863 ਨੂੰ 'ਰੈਡ ਕਰਾਸ'

ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਇਸ ਨੇ ਮਨ 'ਚ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੈ!"

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ ਸੋਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ, ਮਾਨਵੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮਿਸਾਲ ਹਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੋਦਰਾ ਵਿੱਚੇ ਭਾਈ ਨੱਥ ਰਾਮ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਇੱਕ ਧਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇੱਕ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਵਧਾਰੀ ਸਨ। ਪਰ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵਪਰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਪਿਆ। ਵਪਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮੇਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ, ਭਾਈ ਨਨੂਆਂ

ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ- ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪਿਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ!" ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਏ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ- ਉਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ?"

ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ- ਉਪਾਤਸ਼ਹ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪਿਲਾਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਜਖਮੀ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਚਿਹਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ- ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਫਰਕ ਕਰਾਂ?" ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਏ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਮਲੁਮ ਦੀ ਫੁੱਥੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ- "ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਖਮਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਮਲੁਮ ਵੀ ਲਾਦਿਆ ਕਰੀ!"

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸੰਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ- ਉਹਨਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨਿਰਭਉਂਦੀ ਹੈ, ਨਿਰਵੈਰੀ ਹੈ- ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਿਖਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ- ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ

ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੂਝੀ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨੌਂਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਧ ਉਤਪਨ ਹੋਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਐਸੇ ਜੂਡੇ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਉਮੈਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨੌਡੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕਣ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੰਗਾਂ ਯੋਧਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਕ ਰਾਹੀਂ ਜਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਸਾਡੀ ਤ੍ਰਾਮਦੀ ਹੈ ਕਿ- ਅਸੀਂ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਇਸ ਅਸਲ ਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ 'ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਸੰਸਥਾ' ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕੇ- ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਹਾਂ- ਇੱਕ 'ਖਾਲਸਾ ਏਡ' ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 1999 ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਜੀ ਯੂ. ਕੇ. ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਰਵੀ ਸੰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹੁਣ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ

ਹਨ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵੇਲੇ, ਪੀਤਤਾਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਮ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ, ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਵੇਲੇ, ਲੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲਬੇ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਣ ਤੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਸਲਾਘ ਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਬੰਬੀ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ, ਨੈਪਾਲ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਵੇਲੇ, ਇਗਾਕ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਸੀਰੀਅਨ ਲਈ- ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ, ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ, ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ- ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਸੋਕ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ- 'ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੋਕੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ 'ਖਾਲਸਾ ਏਡ' ਦੀ ਪੰਜਾਬ (ਪਟਿਆਲਾ) ਬਰਾਂਚ

ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕਰ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।'

ਬੁੰਦ ਬੁੰਦ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕੋਈ ਰੱਬੀ ਰਹਿਮਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ, ਹਰ ਆਫ਼ਡ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਤਤਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਫ਼ਤ ਲੰਗਰ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2016-17 ਵਿੱਚ, ਕੈਨੋਡਾ ਦੇ ਅਲਬਰਟਾ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਫੇਰਟ ਮੈਕਮਰੀ ਵਿਖੇ ਲੱਗੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰਨਿਵਾਰ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਤ੍ਰਾਮਦੀ ਹੈ ਕਿ- ਅਸੀਂ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਇਸ ਅਸਲ ਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ 'ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਸੰਸਥਾ' ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕੇ- ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਹਾਂ- ਇੱਕ 'ਖਾਲਸਾ ਏਡ' ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 1999 ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਅੱਜ ਇਸ ਕਰੋਨਾ ਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਧੰਨ ਇਹ ਭਾਈ ਘਨੁੰਈਆ ਜੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੋਚ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਕਰੋਨਾ ਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰਿਸ- ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਪਰ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਗਿਣੇ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕ ਹੀ ਅਜੇਹੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਅਜੇਕੇ ਮਨੁੱਖ (ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਦੇ ਸੁਭਾਉ ਵਿੱਚ ਸੁਆਰਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ 'ਚ ਤਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ, ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖਾਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਦਾਨ ਹੀ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਲਈ ਕਟਦੇ ਹਨ। ਹਉਮੈਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਸਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅੱਜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਬੰਧ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨੇ॥ ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ- ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ- ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਤੋਂ ਉਪਰ

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਸੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਖਾਓ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤਿਕਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਰ ਵਿਚ ਲੇਂਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਠਹਿਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਤ ਨੀਦ ਨਾ ਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੋਕ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਝ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੀਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਗਲਤ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੀਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਖਾਓ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੈਫੀਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੀਦ ਖਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਡਾ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਆਦਤ ਨੂੰ ਬਚਲ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਕਰਾਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ।

ਡਾਰਕ ਚਾਕਲੇਟ ਵੀ ਨਾ ਖਾਓ

ਕਈ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਰਕ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਖਣਿਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਵਿਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਰਕ ਚਾਕਲੇਟ ਨਹੀਂ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਦਿਲ ਦੀ ਗੜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੀਦ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੈਫੀਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੀਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਬੰਡ ਨਾ ਖਾਓ

ਬੰਡ ਉੱਗਜਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੰਡ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੀਦ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨੈਕਸ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤਾਜ਼ੇ ਫਲ ਅਤੇ ਗਿਰੀਆਂ ਖਾਓ।

ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਕਰੋ ਨਾਂ

ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨੀਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਵਿਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਰਕ ਚਾਕਲੇਟ ਨਹੀਂ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਦਿਲ ਦੀ ਗੜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੀਦ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੈਫੀਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੀਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਬੈਟੀ ਛੂਡ ਤੋਂ ਰਹੋ ਦੂਰ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇਲਜੁਕਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਜੰਕ ਛੂਡ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਲਦੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੀਦ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬਿਤੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਡਿਨਰ ਕਰੋ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਓ।

ਨੋਟ : ਸਟੋਰੀ ਦੇ ਟਿਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੂਝਾਅ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਨਾ ਲਈ। ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਲਾਗ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਸਬਿਤੀ ਵਿਚ, ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੋ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਲਾਈਫ ਸਟਾਈਲ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਆਦਤਾਂ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਐਸੀਡਿਟੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।

* ਜੀ ਮਚਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ
* ਗਲਾ ਸੁੱਕਣਾ
* ਖੱਟੇ ਡਕਾਰ ਆਉਣੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹਨ 'ਇਮੀਊਨਿਟੀ ਬੂਸਟਰ'

ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਲਾਗ ਕਾਰਨ ਲਾਕਡਾਉਨ ਨੇ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰਕ ਅਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਐਸੀਡਿਟੀ, ਪੇਟ ਦਾ ਭਾਰੀਪਣ ਅਤੇ ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕੋਵਿਡ -19 ਦੇ ਲਾਗ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਯੋਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਸਿਧਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖੀਏ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਰੁਟੀਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ। ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਇਸ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵਧੀਆ ਹੱਲ ਹੈ। ਜਾਣੋ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਪੁਰ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਸਰਕਾਰੀ ਆਯੋਰਵੈਦਿਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਡਾ. ਅਰਪਿਤਾ ਸੀ ਰਾਜ।

ਆਯੋਰਵੈਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਆਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਇਮੀਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮੀਕਰਨ, ਅਭੇਦ, ਪਾਚਨ ਅਤੇ ਪਾਚਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਲ ਰੋਜ਼ ਖਾਓ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁੜ ਸਾਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਟ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁੜ ਦੇ ਹੋਰ ਕੀ-ਕੀ

ਗੁੜ ਪੇਟ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਰਾਮਬਾਣ ਰਿਲਾਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁੜ ਆਇਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ੍ਰੋਤ

ਗੁੜ ਸਰਦੀ-ਜੁਕਾਮ 'ਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ

ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ-ਕੀ ਕੋਰੋਨਾ ਸਾਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇਗਾ

ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛੋਹਣ ਦੇ ਅਪਣੇ ਕਦੀਮੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਭਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੈ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ। ਲੇਖਕ ਜੇਮਜ਼ ਜੈਫਰੀ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੰਬ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੱਥ ਦੇ ਅਜਨਬੀ ਵੀ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਇਟ ਕੇਂਦਰੇ ਮੁੜ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਹੱਥ ਹੀ ਮਿਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਸਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਖਤਵਾਂ ਅੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਬਾਰੇ ਕਈ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੀਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰ ਨਿਹੱਥੇ ਹਨ।

ਜਾਂ ਸਾਇਟ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਤੇ ਸੁਰਪ ਵਿੱਚ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਯੋਧੇ (ਨਾਈਟ) ਲੁਕੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹਥਿਆਰ ਢੇਗ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਐਕਰਾਂ (ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਜੋ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗ ਵਿੱਚ ਸਾਦਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।) ਨੇ ਪੁਚਲਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਭੁਕਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਬਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਟੈਕਸਸ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਸਟੀਨ ਲੈਂਗਰੇ ਮੁਤਾਬਕ, "ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਇਨਸਾਨੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ" ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਛੂੰਘਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

"ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਨ ਕਦੀਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕ ਲਖਤ ਰੋਕਣਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਛੂਹਣੀਆਂ ਭਿੜਾਉਣੀਆਂ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਕਿ ਛੋਹ ਕਿਨੀ ਅਹਿਮ ਹੈ-ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਛੂਹ ਹੁਅਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।"

ਸਰੀਰਕ ਛੋਹ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1960 ਦੇ ਦਾਰਕੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈਰੀ ਹਾਰਲੋਨ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਛੋਹ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਨੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇਤ੍ਰਲੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਚਿਪਾਂਜ਼ੀ- ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਛੂੰਹਦੇ ਹਨ, ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਚੁੰਸਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਗਾਫ਼ ਵੀ ਗਰਦਨਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੈਕਿੰਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਧੋਣ ਉਪਰ ਧੋਣ ਰਗੜਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਸਿੱਧੇ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨਮਸਤੇ। ਸਮੇਅਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਭਰਵੱਟੇ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਛੂਹਣ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਦਿਲ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾਈ ਦਾ ਸ਼ਾਕਾ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਕਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਉਗਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਮੌਤ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਅੰਗੁਠਾ ਤੇ ਚੀਜ਼ ਅੱਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਮਤਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ

ਸਰੀਰਕ ਛੋਹ ਦੀ ਮੰਗ ਇੱਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ

ਸਿਰਫ਼ ਲਾਡ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਸਲੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਇੱਕਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਹਾਈਜ਼ੀਨ ਅੰਡ ਟਾਰੇਂਪੀਕਲ ਮੈਡੀਕਲ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਸਿਸਨ ਦੀ ਵਿਹਾਰਵਾਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਵਾਲ ਕਰਟਿਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'Don't Look, Don't Touch' ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਤੇ ਗੱਲ ਚੁੰਮਣੀਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੋਸਲ ਡਿਸਟੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ੁਗਰ, ਸਾਹ ਅਤੇ ਮੌਟਪੋ ਦੇ ਮਰੀਜ਼। ਫੈਲ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿੱਚ ਕਲੀਨੀਕਲ ਇੰਟੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅੰਡ ਓਪਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਚੇਅਰ ਸਟੂਅਰਟ ਵਲਫ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਹਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ

ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਵੱਖ ਦੀ ਅੰਡੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖ ਵੰਡਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਤੇ ਉਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।" ਮੁੱਠੀਆਂ ਜਾਂ ਕੂਹਣੀਆਂ ਦਾ ਭੇੜ ਮਨੁੱਖੀ ਨੇੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਉਵੇਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜੋਹਨਸਟੋਨ ਫੈਮਿਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ਼ ਸਾਈਕੋਲੋਜੀ ਸਟੀਵਨ ਪਿੰਕਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਦੋਸਤੀ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੌਤ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨਾਲ ਹਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦੂਜੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਸ ਲਾਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਣਾਉਣੀ ਜਿਹੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਵੇਂ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੱਦੇ ਹਨ।"

ਡਿਲੂਆ ਗਰੋਸੀਆ ਦਾ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਦਾ ਲੰਬਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਆਦਤਾਂ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਗਰੋਸੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ।" ਗਰੋਸੀਆ ਲਈ ਆਪਣੀ 85 ਸਾਲਾ ਮਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਦੂਜੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, "ਉਹ ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਨ ਤੇ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮ ਕੇ ਕਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।" ਲਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਨਾਚ" ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ।

'ਛੋਹ ਵਿਹੂਣਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਧਾਰਣ'

"ਜੇ ਉਹ ਮੌਤ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾਂ ਤਾਂ?" "ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਹੱਟ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੂਜੇ ਦੁਇਸ਼ ਦੇ ਸਾਡੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਚੁੰਬਕ ਦੇ ਸਮਾਨ ਧਰੁਵ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਧੱਕੇ ਦੇ ਹਨ।" ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੈਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਆਫ਼ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਲੋਕੀ ਹੱਦੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।" ਬਚਣਾ ਜਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਬਦਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਈਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ

ਮੇਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਆਰਥਿਕ ਯੈਕੇਜ ਕਿੰਨਾ ਅਸਰਦਾਰ

ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੇਡ ਵਿਚ ਇਹ ਜੋ ਉਮੀਦਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ-ਹੁੰਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਾਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੇਡ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੋਰਾਨ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਸਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਘਰ ਪਰਤ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਸਮੀਕਿਕ ਸਪੈਸਲ ਟਰੇਨਾਂ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਤਮਾਂ ਕਾਮੇ ਜਲਦ ਘਰ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਸਾਈਕਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਚੱਲ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੇਨਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਸਮਝਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਛੁੱਕਵੀ ਵਿਸਥਾ ਕਰਦੀਆਂ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸਥਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਂਦਾਂ-ਸਰਹੋਂਦਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਵੀ। ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਚੰਗਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਾ ਪੈਂਦੀ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੌਂਠੇ ਤਜਰਬੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਬਾਰਾ ਸਹਿਰ ਪਰਤ ਤੋਂ ਭਿਜਕਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੇਗੀ।

ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਠੱਪ ਪਈਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੰਦੀ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜਿਸ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਐਲਾਨ ਤਤਕਾਲ ਸਿੱਧੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਨੀਤੀਗਤ ਐਲਾਨ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ

ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤਰਲਤਾ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਂ ਕਾਰਗਰ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਕੁਝ ਐਲਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਲਦ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੇ ਆਸਾਨ ਘੱਟ ਹਨ।

ਬਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਐਮਐਸਐਮਬੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਐਮਐਸਐਮਬੀ ਬਿਨਾਂ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਮੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ

ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਕਾਰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਧੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਕੁਝ ਐਲਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਲਦ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੇ ਆਸਾਨ ਘੱਟ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੋਰਾਨ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੋ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ?

ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ

ਕਰਨਗੇ? ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਕਈ ਐਲਾਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਸੁਧਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਤਕਾਲ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਜਦਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਧੀ ਰਾਹਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ-ਉਹ ਚਾਹੇ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਮੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ। ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਣ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖਡੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਉਪਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ। ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ, ਕਾਮਿਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਤਮਾਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਬਣੇਗੀ ਜਦ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਸੁਧਾਰੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਉਪਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨੀਤੀ ਆਵਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ

ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੈਮਲੇ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

(ਸਫ਼ਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਰਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਬਗਾਬਰ ਪੈਕੇਜ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ, ਕਾਮਿਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਤਮਾਮ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਬਣੈਗੀ ਜਦ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਸੁਧਾਰੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਉਮੀਦ ਜਗਾਈ ਹੈ ਪਰ ਨੀਤੀ ਘਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪੈਕੇਜ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹ ਲਾਲ-ਫੀਡਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਣ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਾਲ-ਫੀਡਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਸ਼ਕੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਅਣਕਿਆਸਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਘਾਤੇ ਸੋਮਿਆਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਸੋਚਦੇ। ਇਹ 20 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪੈਕੇਜ ਉਸੇ ਸੋਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਚੇ ਤਾਂ ਹੋਰੇਕ ਸੰਕਟ ਹੋਸਲੇ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਆਪਣੇ ਮਹੂੰਫੈਕਚਰਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਤ ਤੇ ਭੂਮੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਲਾਲ-ਫੀਡਾਸ਼ਾਹੀ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤਰੀ ਭੱਜ-ਨੱਠ, ਤਾਲਮੀਬੰਦੀ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਜ ਆਸੀਂ ਇਸ ਵੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਕਿਡੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲੋੜਡਾਊਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹੀ ਰਾਗ ਅਲਾਪਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਉਜ਼, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋੜਡਾਊਨ ਵਾਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੜੇ ਆਤਮ- ਵਿਸਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਮਹਾਭਾਰਤ 18 ਦਿਨ ਵਿਚ ਜਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ 21 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਆਪਣੀ 'ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਤਰਜ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ।

ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਵਿਉਤਬੰਦੀ ਵਿਚ ਬੁਝੇ ਸੀਰੀਜ਼ ਕਰ ਨਾ ਕਰੋਨਾ ਨੀਤੀਜੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਨਿਲਦੇ। ਆਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 25-26 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋੜ (9.5 ਕਰੋੜ ਸਾਲਾਨਾ) ਮਰਦੇ ਹਨ। ਆਸੀਂ ਟੀ.ਬੀ., ਇੱਡੇਜ਼, ਸਾਹ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਿਉਂਦੇ-ਮਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਸੱਕਰ ਰੋਗ ਅਤੇ ਕੈਸਨ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੜਕ

ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ

ਜੇ ਇਕੱਲੀ ਟੀ.ਬੀ. ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਜੋ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਰਨੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਵਿਧੀ ਇਕੋ-ਜਿਹੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਖੰਘ-ਬਲਗਮ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਬੁੰਦਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰਮ, ਪਰ ਟੀ.ਬੀ. ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਆਪਣੇ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਮਾਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਤਾਲਮੀਬੰਦੀ ਦੇ ਵੈਸਲੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੜੋਤ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਮਾਈਦੀ ਦੀ ਰਹਦਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹਰ ਹਾਲ ਮੁਨਾਫਾ ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੁਝੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਮਾ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਲੋੜ ਕਰੋਨਾ ਜਾਂ ਬੁੰਧ ਵਿਚੋਂ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਜੀਣਕਰਿਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਆ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਡਰ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਵਾਂਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਘਰਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸੈਨੈਟਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇ। ਚੱਲੋ ਹੱਥ ਧੋਣਾ, ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਅਮ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਦਤਾਂ ਡਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣ, ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ!

ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਹੀ ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਖਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ (ਖਾਸ ਕਰ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਖ਼ਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮਾਹੌਲ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋੜ ਉਸ ਤਰਜ ਦੀ ਜੀਵਵਾਨ-ਜਾਚ ਬਣਾ ਜਾਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਅਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਘਰ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਦਾ ਕਰਨਾ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਇਮਿਹਾਨ, ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ, ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ, ਸਾਰਾ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਤੇ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਹਰ ਸਾਮਨ ਘਰੇ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ, ਨਾ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਲੋੜ, ਨਾ ਹੀ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਹੜਬੜੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਲੈਣੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਲੀਆਂ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਜੀਵਵਾਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਤੇ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਖੂਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਕੀ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਡੀ ਪਾਣ ਜਾਂ ਧੁੱਪ ਸੇਕਣ ਨਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(ਸਫ਼ਾ 20 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਾਵਾਂ, ਸਕਿਨ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 10 ਮਾਇਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਸਪਲੈਂਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਲ 'ਤੇ 50 ਮਾਇਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਸਪਲੈਂਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਲ 'ਤੇ ਮਾਇਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਸਪਲੈਂਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁਧ ਪੀਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 25 ਮਾਇਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਡੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਟਾਮਿਨ-ਡੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁੱਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੁਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ

ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ, ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਾ

ਬਾਚੁਆਂ ਅਕਤੂਬਰ 1492 ਨੂੰ ਸਾਂਤਾ ਮਾਰੀਆ, ਨੀਨਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾ ਨਾਮੀ ਤਿਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਦੀਪ ਕਿਨਾਰੇ ਲੰਗਰ ਸੁੱਟੇ। ਨੰਗੇ, ਅਧਨੰਗੇ, ਗੀਚੇ ਮੁਲ ਨਿਵਾਸੀ ਪੀਲੀਆਂ ਦਾਤੂਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲੰਮੇ ਚੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਕਾਂ 'ਚ ਦੇਖ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਜਾਣੀ ਕਾਸ਼ 'ਜ ਬੜ ਬੜ ਸ਼ੁਭ ਫੈਬਰ ਤਾਏ।

ਏ.ਬੀ. ਐਲਡਰਡ ਡਬਲਿਊ ਕਰੋਸਬੋਅ
ਜ਼ਨੀਅਰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਕੋਲੰਬੀਅਨ ਐਕਸਚੇਂਜ਼' 'ਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ: 'ਜਦੋਂ ਕੋਲੰਬਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਗਲੋਬ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਤਿਆ ਤਾਂ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਰੈਂਡ ਇੰਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਤੇ ਡਰਾਉਂਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਲ ਆਏ ਕਈ ਅਦਿਖ ਕਾਤਲ ਸਨ ਜਿਵੇਂ: ਚੇਚਕ, ਨਜ਼ਾਲਾ, ਗਲਘੋਟ ਬੁਖਾਰ ਤੇ ਹੈਜ਼ਾ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਰ ਅੱਖੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਰਤ੍ਥੇ ਵਿਜ਼ ਹੀ ਅੱਖ ਕਰਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨ ਸਤਚ ਅਸਾ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਟ ਵਿਚ ਹਾ ਅਠ ਕਰੋ
ਤੋ ਦਸ ਕਰੋ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਅੰਗੇਜ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ 1621 'ਚ ਪੋਲੀਆਉਥੈਂ
ਵਿਖੇ ਨਿਉ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਨੌਬੇ ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ
ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮੱਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ
ਦੇ ਯੂਰਪੀ ਗੇਰੇ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਨਿਊ ਇੰਗਲੈਂਡ
ਬੜਾ ਉਪਜਾਊ ਇਲਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਬਹੁਤ
ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਜਸ਼ੀਨ ਹੋਣ
ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਸੇਵਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫੈਲੀ।
ਅਮਰੀਕੀ ਰੈਡ ਇੰਡੀਆਨਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਮੱਤਾਂ ਤੋਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਘਟਨਾਕੁਮ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ
'ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। 1347
'ਚ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਕ੍ਰੀਮੀਆ ਦੀ
ਕਾਫ਼ਾ (ਅਜ ਦਾ ਬਿਊਡੀਸ਼ਨੀਆ) ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ
ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਰਸ਼ਯਾਨੀ ਇਸਤੰਬੁਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਤੁ-ਮੱਧ
ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਲੇਂਗ ਬੈਲੀਕਸ ਵਿਸ਼ਾਹੂ ਵੀ ਉਤਰਦਾ ਤੇ ਇਥੋਂ
ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਹੂ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਉਤਰੀ
ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪ 'ਚ ਫੈਲਿਆ। 'ਕਾਲੀ ਮੱਤ' ਦੇ ਨਾਮ
ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਪਲੇਂਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
ਚੀਜ਼ 'ਚ 1331 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 1345 'ਚ ਕ੍ਰੀਮੀਆ
ਪਹੁੰਚੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਲੇਂਗ ਦੀ ਵਥਾ ਨੇ ਯੂਰੋਪ
ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸ਼ੀਨੀ
ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲ ਕੇ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਹਿਰਾਂ ਅਤੇ
ਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਲਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰਕ
ਸ਼ਾਹਰਾਹਾਂ ਨੇ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਮਹਾਨਗਰਾਂ 'ਚ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ
ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਮੱਤ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਮਾਰਗਾਂ
'ਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਉਲੇ ਬੈਂਡਿਕਟੋਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਓਸ ਵਲੇ ਝੂਰੋਪੀਅਨ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਅੱਠ ਕਰੋਤ ਆਬਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਤ ਫ਼ਿਸਦੀ ਭਾਵ ਪੰਜ ਕਰੋਤ ਲੋਕ ਪਲੇਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਇਕਦਮ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਤੇ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਵਾਦੀ ਸਥਾਨ ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ 'ਮੌਤ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਵ-ਉਤਰ ਅਤੇ ਉਤਰ ਕਾਲ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ: ਨੀਤਸੇ ਵੱਲੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਮੌਤ, ਫਰਾਂਸ ਦੁਕੋਯਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੌਤ, ਰੋਲਾਂ ਬਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਰ ਦੀ ਮੌਤ, ਐਂਡਵਰਡ ਸ਼ਾਈਦ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਮੌਤ, ਸਟੀਫ਼ਨ ਹਾਰਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਕੋ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਯੂਰੋਪ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ
ਬਚੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਅਨੋਖੇ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ
ਹੋਏ। ਨਵੀਆਂ ਐਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ
ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਚ ਆਏ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ
ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਮੋਤ ਆਇਆ। ਯੂਰੋਪ ਦੀ
ਲਗਪਗ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਬਚੀ
ਜਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਾਦਨ ਦਰ ਤੇ ਧਨ ਸੰਪਤੀ
ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ 'ਚ ਬੜੀ ਤੌਜੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।
ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਪੂਜੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ
ਭੰਡਾਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਏ ਯੂਰੋਪੀਅਨਾਂ ਨੇ
ਏਸੀਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿਲਕ, ਮਸਾਲੇ, ਮਲਮਲ ਅਤੇ
ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਹੀਰੇ, ਮੋਤੀ, ਤਿੱਲੇ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਧਾਸੀ
ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਤਾਂ ਵਧਿਆ ਹੀ ਨਾਲ ਨਾਲ
ਵਿਧਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾਵੀ ਨੀ ਰਾਹੀਂ।

ਵਿਸ਼ਾਂਹੂ ਦਾ ਆਵਾਜਾਣ ਵਾ ਵਧਾ
ਚੇਚਕ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੱਤੀਲਾਈਟਾਂਡ ਵੀ ਕਿਹਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਈਸਾ
ਤੋਂ ਲਗਪਗ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ
ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਰ ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਬੋਧੀ ਭਿਖਸੁਆਂ ਰਾਹੀਂ
ਬਰਾਸਤਾ ਤਿਬਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸਿਚੁਆਨ ਬੋਧੀ ਮੱਠਾਂ 'ਚ
ਪਹੁੰਚੀ। ਸੜ੍ਹਾਰਵੀ ਸਦੀ 'ਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਛਲਿਆਂ
ਰਾਹੀਂ ਚੇਚਕ ਅਰਬ, ਫਾਰਸ, ਉਤਰੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਅਤੇ ਫਿਰ
ਇਹ ਐਂਟੋਮਨ ਸਮਕਾਜ਼ ਦੇ ਘਰ ਘਰ 'ਚ ਲੋਕ ਮਨ ਤੇ

ਗਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ। ਅਠਾਰਵੀ ਸਦੀ 'ਤੇ
ਇਸਤੰਬੁਲ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ਼ਦੂਤ ਦੀ
ਪਤਨੀ ਲੇਡੀ ਮੈਰੀ ਮੌਟਗੇ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸਾ
ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤਕ ਹੋਈ।

ਵੀਹਦੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਡਿਬਤ ਸਰਕਾਰ
 ਡਿਬਤ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੌਰੇ ਸਿਰਫ਼
 ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਉਹ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ
 ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਕਿ ਹੈਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਮਰੀਜ਼ ਡਿਬਤ 'ਚ
 ਦਾ ਖਾਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਦੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਉਪਾਂਸਿ
 ਕਿ ਡਿਬਤੀਆਂ ਲਈ ਹੈਜ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਵਾਂਤੀ ਦੀ ਰੋਕਖਾਮ ਕੀਤੀ
 ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ
 ਉਸ ਵਧਾਰੀ, ਚਰਚਾਹੇ, ਆਜਤੀ ਅੱਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰੀ
 ਨੂੰ ਡਿਬਤ 'ਚ ਪਵੇਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਨਾਜ਼ਤ ਨਾ ਮਿਲਦੀ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕੈਨੇਡੀਨ ਸ਼ੋਰਟਰਿੱਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੁਕਾਮ ਤੋਂ
ਛੁਲ੍ਹ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮਹੱਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੂਲ ਚੀਨ ਦਾ
ਗੁਆਂਗਦੌਂਗ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਿਥੇ ਏਨੀ ਸੰਘਣੀ ਆਈਅਰੀਂ
ਹੈ ਕਿ ਮਨੁਖ, ਸੂਰਾ, ਬੋਤਖਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਕਤ ਇਕੋ ਥਾਂ ਅਤਿਕਾਲੀਨ
ਨੇਤੜਾ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। 1918 ਵਿਚ ਸਪੇਨੀ ਫਲ੍ਲੀ ਦੀ
ਸ਼ੁਰਾਤ ਵੀ 1880 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਮੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹੋ

ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਦੰਪ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਫੈਲੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਚ ਏਡਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਰੋਕਾਖਮ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2003 'ਚ ਫੈਲਿਆ ਸਾਰਸ ਫਲੁ ਵੀ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸਾਰਸ ਫਲੁ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਚੀਨ ਦੀ ਗੁਆਂਗਡੰਗ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਹੀ ਫੈਲਿਆ। ਇਹ ਫਲੁ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਸ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਵਿਸਾਣੂੰ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਤੁਰ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾਧਾਰਣ ਜ਼ਕੁਮ ਤੋਂ ਮਾਰਸ ਦਾ ਵਿਸਾਣੂੰ ਬਣ ਕੇ ਪੈਂਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਰੀਰ ਕੋਲ ਉਨੀਂ ਵੱਡੀ ਰੌਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਪੇਨੀ ਫਲੁ ਦੀ ਢਾਈ ਫੀਸਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਤੇ ਸਾਰਸ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਤੇ ਘਾਤਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਉਪਾਅ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਸੀ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਭਾਵ ਕੁਆਂਟਾਈਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਰੋਕਬਾਮ (ਤੁਅਚਚਿਨਿਅਟੋਨ) ਦੀ

હોઈ। પહિલી આલમી જીવા 'ચ ચીની મજદૂર ફરાંસ 'દ્વારા મિટર મુલકાં દીઓં હોણાં લઈ જરમન-ફરાંસ સીમાની તે ખેડકાં (ટરણનચહાયસ) પુંટણ લઈ ગએ તં અપણે નાલ ઢાળ દે વિસાળું વી લૈ ગએ। ઇસે વિસાળું ને અંતે નું ઝરોપું 'ચ સબ્બાસ્થી ઢૈલ કે વિકરાલ મહામારી દા

ਤੂ ਹੁਏ ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਪੈਨਿਸ ਫਲ੍ਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 29 ਮਈ 1918 ਨੂੰ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਹਜ਼ ਬੰਬਈ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਲੰਗਿਆ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅਨੱਤਾਲੀ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਉਥੋਂ ਲੰਗਰ ਸੌਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। 'ਰਾਈਡਿੰਗ ਦਿ ਟਾਈਗਰ' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਤਾਈਨਾਤ ਪ੍ਰਲੀਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ 10 ਜੂਨ 1918 ਨੂੰ ਨਜ਼ਲ ਅਤੇ ਜੁਕਾਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਰਨ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਲਾਗ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸਪੈਨਿਸ ਫਲ੍ਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਪੂਰੀ ਢੰਨੀਆਂ ਵੱਡੀ ਢੁਕੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰੇਲ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਪਿਆ ਬਣੀ। ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਢੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਾਜ਼ਨ ਦਸ ਤੋਂ ਵੀਂਹ ਕਰੋਤ ਲੋਕ ਮਰੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਇਕ ਕਰੋਤ ਅਸੀਂ ਲੱਖ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ। ਜੋਤੇ ਬੈਰੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਗਰੇਟ ਇਨਫਲੈਂਚਿਝ: ਵੈਅੰਡ ਸਟੋਰੀ ਆਫ ਸਿੱਕਲੀਬੈਸਟ ਗੈਨਡੈਮਿਨ' ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਆਪਕ ਮਟਰਾ ਆਫ ਦਿੱਡਲਾਮਟ ਧਨਡਾਮਕ ਇਤਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਲਗਪਗ ਸਾਢੇ ਛੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਲੂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੇਨ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਅਬਰਗਾ-ਵਰਗੀਜ਼ ਨੇ ਏਡਜ਼ ਮਹੰਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਜੱਡੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਾਰਿਓ ਨਿਨ ਕੰਟਰੀ' (1994) 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟੈਨੇਸੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਦਿਹਾਡੀ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਡਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਵਰਗੀਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਜੱਡੇ ਕੇ ਇਹ ਬਿਰਾਂਤ ਸਿਰਜਿਆ। ਇਸ 'ਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਗ, ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਤੇ ਤਰਸਯੋਗ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਆਸ ਤੇ ਨਿਰਾਸਾ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਡਾ. ਵਰਗੀਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਮੁੱਖੀ ਦੇਹ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸਕਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਭਾਵ ਏਡਜ਼ (ਐਕੂਆਇਰਡ ਇਮਿਊਨੈਟ ਡੈਂਵੀਸ਼ਨਸੀ ਸਿੰਡਰੋਮ) ਦੰਡਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਹੰਮਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੁਆਰੰਟਾਈਨ ਦੇ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਦੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਦੀ ਨੀਰਸਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਸਥਾਨਿਅਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਅੱਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕੀਤਾ। 1665-66 'ਚ ਜੂਨੋਪੁੰ 'ਚ ਫੈਲੀ ਪਲੇਗ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਜ਼ਾਕ ਨਿਊਟਨ ਕੈਬਰਿਜ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਲੇਗ ਦੀ ਲਾਗ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੰਮੇ ਕੁਆਰੰਟਾਈਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿੰਕਨਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕੇ ਹੂਲਸਥਰੋਪ ਮਾਨਰ ਵਿਖੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜੱਦੀ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਪ੍ਰੀਜਮ ਸਿਧਾਂਤ' ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ। ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਿਨ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਘਰੋਂ ਤੱਤਿਆ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਚਲਨ ਅੱਤੇ ਵਿਪੱਥਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਿਆ। ਇਸ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ 'ਦਿ ਓਰਿਜਨ ਆਫ ਸਪੀਸੀਜ਼' ਲਿਖੀ। ਲਾਰਡ ਬਾਇਰਨ ਜਦੋਂ ਹੈਜ਼ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਯੂਨਾਨ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲਟਾ ਵਿਖੇ ਕੁਆਰੰਟਾਈਨ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਫੇਅਰਵੈਲ ਟੂ ਮਾਲਟਾ' ਲਿਖੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੈਬਰਿਜ਼ ਵਿਖੇ ਬਾਬੂਨਿਕ ਪਲੇਗ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਫੈਲੀ ਤਾਂ ਜੋਹਨ ਮਿਲਟਨ ਨੇ ਅਪਣਾ ਇਕਾਂਤਵਾਸ 'ਫਸਟ ਲੈਟਿਨ ਐਲੇਜੀ' ਲਿਖਣ ਹਿਤ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ।

ਉਚੂੰ 'ਚ ਰਾਸਿਦਰ ਸਿੱਖ ਬੇਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕੁਆਰਟਾਈਨ' ਪਲੇਗ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਨੇ ਪਲੇਗ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ 'ਚ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਰਾਕਸ ਮੱਧਵਰਗ ਦੇ ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਲੋਬ ਨੂੰ ਬਤੇ ਤਨਜ਼ੀਆ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵੀ ਸੁਰਯਕਾਂਤ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨਿਰਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈਨੀਵਾਨੀ 'ਕੁਲੀ ਭਾਟ' ਨੇ 1918 ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ: "ਮੈਂ ਦਾਲਭੂਮ 'ਚ ਗੰਗਾ ਕਿਨਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਖੜਰ ਆਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮਨੋਹਰਾ ਦੇਵੀ ਵੀ ਚੱਲ ਵੱਸੀ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬੇਟਾ ਜੋ ਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਲੋਕ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਲੱਕਤਾਂ ਘੱਟ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਲਕਾਂ ਝਪਕਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਰਿਓਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਰਹੇ 'ਨੇਰਾ ਹੀ' 'ਨੇਰਾ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਪੈਨਿਸ ਫਲੂ ਨਾਮੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੀ 'ਚ 1922 ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀਨਾਥ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਉਲਝਨ' ਆਇਆ ਜੋ ਚੇਤਨ ਨਾਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੜਕੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਲੰਡਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੱਧ ਪੁਰਬ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੋਗਿਸਤਾਨੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਕੁਆਰਟਾਈਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੱਲਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ
ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਥਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਅਤੇ
ਇਹ ਦੁਰ-ਦੁਰਾਡੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਨ
ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਇਹੋ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ
ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਦੀ ਮਾਨਵੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਦਿਓਤਰ
ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਹਰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ

अंज करोना जिही महांमारी कारन
जाऊरावां ते सहरां 'ते रोक है। विश्वासु नुँ रोकण लाई
मुलवां, मुशिबां अडे स्थिरां-नगरां दीआं सीमावां
डालांदीरन, पर फिर वी इन्हों समिआं 'च कसा
विश्वासु नुँ रोक है।

ਇਹੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਜਿਉਣ
ਦੀ ਇੰਡਾ ਦਾ ਬਿਬਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ 'ਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ
ਅਤੇ ਸੰਜਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ
ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਇਕ ਜਿਗਿਆਸਾ
ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਵਧਪਰੋਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅੱਜ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕੋਈ
ਸਟੀਕ ਉਤਰ ਨਹੀਂ!

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

Acquisition and Financing of Commercial Real Estate.

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

